

**Kainuun *maakuntaohjelman*
toteuttamissuunnitelma
TOTSU 2013 - 2014**

KAINUUN MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA TOTSU

2013 – 2014

Maakunnan yhteistyöryhmä 8.10.2012
Maakuntavaltuuston hyväksyminen 22.10.2012

Kainuun maakunta -kuntayhtymä
2012
A:15

Julkaisija:

KAINUUN MAAKUNTA –KUNTAYHTYMÄ
PL 400, 87070 KAINUU
Puh. 08-6155 41
Fax. 08-6155 4260
www.kainuu.fi

ISBN: 978-952-5326-84-0
ISSN: 1795-5637

Valokuvat etu- ja takakansi

Paula Heikkinen

Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2013–2014

Sisällysluettelo

sivunro

I JOHDANTO	5
II MAAKUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT JA TAVOITTEET SEKÄ EDUNVALVONTA	6
III MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2013 - 2014	8
TOTEUTTAMINEN TOIMINTALINJOITTAIN JA TOIMENPIDEKOKONAISUUKSITTAIN	9
TL 1 OSAAMINEN JA KOULUTUS	9
1.1 INNOVAATIOJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN	9
1.2 OSAAMISTASON NOSTAMINEN JA KOULUTUSRAKENTEIDEN KEHITTÄMINEN	9
TL 2 ELINKEINOT, YRITTÄJYYS JA TYÖLLISYYS	10
2.1 YRITYSTOIMINNAN EDISTÄMINEN JA INNOVAATIOIDEN KAUPALLISTAMINEN	10
2.2. TOIMIALOJEN KEHITTÄMINEN.....	11
2.3. OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS JA TYÖMARKKINOIDEN TOIMIVUUS	12
TL 3 MAASEUTU	13
3.1. ELINVOIMAINEN JA MONIPUOLINEN ELINKEINOTOIMINTA	13
3.2. ELÄMISEN LAADUN JA HYVINVOINNIN PARANTAMINEN	14
3.3. MONIPUOLINEN KEHITTÄJÄVERKOSTO JA TOIMIVA MAASEUDUN OSAAMISRAKENNE	14
TL 4 HYVINVOINTI	14
4.1 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN	15
4.2 KOLMAS SEKTORI	15
TL 5 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	15
5.1 INFRASTRUKTUURIN TOIMIVUUS JA ASUINYMPÄRISTÖ	15
5.1.1 Kainuun infrastruktuuri.....	15
5.1.2 Asuin- ja kulttuuriympäristöt.....	16
5.1.3 Vesi- ja jätevesihuolto sekä jätehuolto.....	16
5.2 LUONNONYMPÄRISTÖ.....	16
5.3 VUOROVAIKUTUKSEN LISÄÄMINEN JA YHTEISTYÖN TEHOSTAMINEN	17
IV LAAJA-ALAISESTI TOTEUTETTAVAT YHTEISHANKKEET	18
V RAHOITUSTAULUKOT	18
VI VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	19

LIITTEET:

- Rahoitustaulukot nro 1
- Yhteistyöhanke LAGUNA nro 2
- Yhteistyöasiakirja nro 3
- Julkaisuluettelo nro 4

I Johdanto

TOTSU on tehty 28.9.2009 maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi menneen ”Kainuun maakuntaohjelma 2009–2014” tavoitteiden ja toimintalinjojen perusteella osoittamaan lähimmän kahden vuoden käytännön toteutuksen painopisteet. TOTSU:ssa sovitetaan samalla yhteen ELY:n, AVI:n ja kuntien keskeiset toimenpiteet Kainuun kehittämiseksi.

TOTSU:ssa viitataan monessa kohdassa laadittuihin tai valmisteilla oleviin eri alojen kehittämissuunnitelmiin tai teemaohjelmiin. Ohjelmien teossa yritysten edustajat ovat olleet mukana, muutenkin sidosryhmä yhteistyö on ollut laajaa. Näitä suunnitelmia käytetään mahdollisuuksien mukaan hyväksi rahoittajien valitessa rahoitettavia hankkeita. TOTSU:ssa ei ole tarkoitus esittää tyhjentävää luetteloa hankkeista tai hankeaihoista, vaan toteutettavaksi voidaan ottaa muitakin hankeaihoita. Esitetyt hankkeet ovat esimerkkejä meneillään olevasta toteutuksesta. Hankeaihiot puolestaan ovat sellaisia esimerkkejä, joita maakuntaohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi erityisesti pyritään vieämään eteenpäin. Vaikka hankeaiho olisi mainittu TOTSU:ssa, varsinaisen hankehakemuksen tulee läpäistä rahoittajan normaali hankekäsittely kaikkine kriteereineen.

Mukana TOTSUn valmistelussa ovat olleet Kainuun ELY-keskus, Finnvera, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Kainuun metsäkeskus ja Kainuun maakunta – kuntayhtymä. TOTSU:un pyydettiin kesällä laajasti myös hanke-ehdotuksia ja ensimmäisestä TOTSU-luonnoksesta keskusteltiin Kainuun rahoitusryhmässä ja MYR:n sihteeristössä 28.9.2012. TOTSUn laatimisesta keskusteltiin MYR:ssä 8.10.2012. Maakuntavaltuusto hyväksyi TOTSUn kokouksessaan 22.10.2012.

Tämän TOTSUn valmistelun yhteydessä tullaan tekemään toisen kerran erillinen ”**Kainuun hanke-luettelo 2013**”, joka tähtää valtion talousarvion valmistelussa aina seuraavan budjettivuoden suunnittelun alkuvaiheeseen. Lähtökohta luettelon hankkeita koottaessa on ollut, että ne on mahdollista viedä eteenpäin ainakin osittain nopealla aikataululla. Hankeluettelo on tarkoitus viedä maakuntahallituksen hyväksyttäväksi helmi-maaliskuussa 2013.

Liitteenä oleviin rahoitustaulukoihin on koottu esitykset rahoituslähteittäin. Kainuussa on käytettävissä EAKR ja ESR -ohjelma, maaseutuohjelma, kalatalousohjelma, ENPI-ohjelma (naapuruusohjelma) sekä sitomatonta Kainuun kehittämisrahaa. Hallintokokeilun päättymisestä johtuen Kainuun kehittämisrahaa ei saada lisää vuoden 2013 alusta lähtien. Kainuun hallintokokeiluun liittyen EAKR ja ESR – ohjelman rahoituksesta on tähän asti päättänyt maakuntavaltuusto, vuoden 2013 alusta päätöksen tekee ministeriö. Kainuussa toimii lisäksi kaksi Leader -ryhmää, sekä maaseutuohjelma ja kalatalousohjelma jotka kohdentavat saamansa rahoituksen omien toimintasuunnitelmiansa mukaisesti.

Tekstissä ja taulukoissa esiintyvät lyhenteet:

KMKY	Kainuun maakunta – kuntayhtymä, työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala, vuoden 2013 alusta Kainuun Liitto KL
FINN	Finnvera Oyj
MeKe	Suomen metsäkeskus, julkiset palvelut, Kainuu
STM	Sosiaali- ja terveysministeriö
ELY	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kainuun ELY:yn kuuluvat elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri vastuualue sekä ympäristö ja luonnonvarat vastuualue. Liikenne ja infrastruktuuri vastuualue on osa Pohjois- Pohjanmaan ELY:ä
AVI	Aluehallintovirasto tukee yhdenvertaisuutta ja edistää perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalveluiden saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävää käyttöä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä.

II Maakunnan kehitysnäkymät ja tavoitteet sekä edunvalvonta

Edellinen Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma TOTSU 2012 - 2013 hyväksyttiin maakuntavaltuustossa lokakuussa 2011. TOTSuun sisällytetyt vuonna 2012 aloitettavaksi tarkoitetut hankkeet ovat toteutumassa valtaosin, joten sen ohjausvaikutus on ollut merkittävä.

Kainuussa on toivuttu varsin hyvin alueelle viime vuosina kohdistuneista suurista takaiskuista ja työpaikkamenetyksistä. Kasvun vetureita ovat olleet kaivosteollisuus, metalliteollisuus, matkailu ja palvelualat. UPM:n paperitehtaan lakkauttamisen tilalle on syntynyt liikevaihtoa uusien yritysten muodossa erityisesti kaivannaistoiminnassa sekä ICT ja metalliteollisuudessa.

Kaivosteollisuuden merkitys Kainuun aluetaloudelle on suuri ja kasvava. Talvivaaran kaivoksella työskentelee noin 600 henkilöä. Kaivoksen työllistävä vaikutus on lähes 2 000 henkilöä useassa eri maakunnassa, kun kaikki työllisyysvaikutukset otetaan huomioon. Kaivos vahvistaa talouskasvua ja työllisyyttä Kainuun lisäksi myös useissa muissa jalostusketjun maakunnissa. Kaivoksen ympäristö-ongelmat ovat olleet laajasti puheenaiheena. Keskeisimpiä ongelmia ovat olleet kaivosaluetta lähimpänä olevien järvien natrium- ja sulfaattipitoisuuksien kohoaminen sekä rikkivety päästöistä aiheutuneet hajuhaitat. Talvivaaran Kaivososakeyhtiön on saatava toiminnasta aiheutuneet ympäristöongelmat kuriin uuden ympäristöasioiden parannusohjelmansa avulla.

Sotkamon Taivaljärven hopeakaivoshanke luo uskoa tulevaisuuteen ja vahvistaa alueen kaivostointintaa. Mineraalivaranto on 3,5 miljoonaa tonnia. Kannattavuuslaskelmat ovat loppusuoralla. Rakentaminen voi alkaa tämän vuoden lopulla ja tuotannon odotetaan alkavan vuoden 2014 alkupuolella. On arvioitu, että kaivokselle tarvitaan noin 85 työntekijää.

CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy on perustamassa palvelinkeskusta Kajaaniin Renforsin Rannan yritysalueelle entisen paperitehtaan tiloihin. IBM ja teknologiayhtiö Herman IT (HIT) rakentavat Renforsin Rannan yritysalueelle entisen paperitehtaan varastorakennukseen ekotehokkaan konesalin. Kainuun ICT-alan yritykset suhtautuvat luottavaisesti tulevaisuuteen. Toimialan suhdannenäkymät ovat edelleen varsin hyvät ja myös yrityksistä itsestään löytyy kasvuhalukkuutta.

Kainuussa on todettu, että matkailua ja kaivostoimintaa voidaan kehittää rinnakkain. Vuokatin alueen matkailu on kasvanut selvästi, ja uusi investointibuumi on alkanut. Holiday Club Resorts Oy, joka on Euroopan johtava viikko-osakealan yritys, aikoo investoida Vuokatin Katinkultaan lähes 45 miljoonalla eurolla. Investointisuunnitelmat sisältävät golfkenttiä sekä uusia loma-asuntoja. Vuokatin matkailu myös monipuolistuu, kun alueelle valmistuu vuoden loppuun mennessä ympärivuotinen koko perheen sisäaktiviteettipuisto, SuperPark. Hanke tukeutuu monipuolistuvaan sisällöntuotantoon ja kansainväliseen menestys brändiin nimeltä Angry Birds. Tyhjäksi jäänyt entinen Incapin teollisuushalli täyttyy taas toiminnasta.

Myös Hyrynsalmen Ukkohallaan on suunnitteilla mittavia investointeja. Matkailukeskuksessa rakennetaan lisää majoitus- ja palvelutiloja. Investoinnin arvo on lähes kuusi miljoonaa. Jatkossa investoidaan lomahuoneistoihin, palvelu- ja liiketiloihin, keilahalliin ja laskettelurinteisiin.

Kajaanin opettajankoulutuksen tilalle on lähdetty kehittämään innovaatio-, koulutus- ja tutkimustointintaa Cemiksen ja aikuiskoulutuksen muodossa. Yhteistyö Oulun ja Jyväskylän yliopistojen kanssa on ollut tärkeää, sillä jatkossa keskeinen haaste on maakunnassa tarjottavan mahdollisimman monipuolisen koulutuksen läsnäolo. Kainuun muuttotappio muodostuu pääasiassa muualle koulutukseen muuttavista nuorista. Kaikesta edellä mainitusta huolimatta lähiajan suhdannenäkymät ovat aiempaan verrattuna hieman vaisummat. Kainuussa vallitsi alkuvuodesta vielä historiallisen hyvä työllisyys. Työllisyysaste oli aiempaa korkeampi ja työttömyys painui edellis vuotta alemmaksi. Muutamuassa viime kuukaudessa työttömyys palautui vuoden takaiselle tasolle. Työttömyysaste, eli työttömien osuus työvoimasta Kainuussa oli syyskuun 2012 lopussa 11,4 % eli toiseksi paras kahteentoista vuoteen.

Kainuun etujen ajamisessa pääteemoina ovat koulutusketjun toimintakyvyn turvaaminen kohdassa, Kajaanin ammattikorkeakoulun toimiluvan uusiminen ja 2.asteen ammatillisen koulutuksen aloituspaikkaleikkauksen minimointi. Saavutettavuuden osalta edunvalvonnan pääasiallisia kohteita ovat joukkoliikenne, lentoliikenne, kuljetustuki, laajakaistan rakentaminen sekä Kostamuksen kautta kulkeva rautatieliikenne. Työpaikkojen varmistaminen ja luonti kohdassa valtion aluehallinnon palveluiden jatkuvuuden turvaaminen, etenkin Kainuun ELY-keskuksen osalta. Uuden EU-ohjelmakauden kohdalla pienten ja keskisuurten kaupunkiseutujen saaminen mukaan kaupunkipolitiikkaan ja innovaatiopolitiikkaan. Muissa kohteissa tärkeitä edunvalvonnan kohteita ovat bioenergia ja tuulivoima, kuntarakennemuutos ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneselvitys sisältäen Kainuun keskussairaalan säilymisen päivystyssairaalanä sekä kaivosasiat, maakunnan kehittämisrahan tule-

va taso sekä yritysten rahoituksen turvaaminen taantumien uhatessa. Kaikista edunvalvonnan teemoista ja niiden tarkemmista sisällöistä laaditaan vuoden 2013 alussa erillinen hankeuettelo edunajamisen apuvälineeksi.

Määrälliset tavoitteet maakuntaohjelmassa 2009–2014

Laskelmien perustaksi on otettu v. 2008 yhdessä Kainuun kuntien kanssa valmisteltu Kainuun väestöennuste, joka asettaa rajat aluetalouden käytössä olevalle työvoimalle.

1) Väestö ja työllisyys

	toteuma					tavoite	
	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2015
* Työssäkäyntitilasto							
VÄESTÖ 31.12. (henkeä)	89 777	85 303	83 160	82 634	82 073	81 298	81 491
TYÖVOIMA (henkeä)*	40 461	38 222	36 866	36 100	35 983		34 739
TYÖVOIMAOSUUS (% 15–64 -v:sta)	68,5	68,7	68,8	67,9	68,5		69,7
TYÖPAIKAT*	30 411	29 991	30 002	29 662	30 103		29 420
TYÖTTÖMÄT (henkeä)*	8 987	7 415	5 959	5 909	5 331		4 319
TYÖTTÖMYYSASTE (%)*	22,2	19,4	16,2	16,4	14,8		12,4
TYÖLLISYYSASTE (työlliset 15–64 v:sta, %)	53,5	55,7	57,7	56,8	58,4		61,9
TALOUDELL. HUOLTOSUHDE (Ei-työll/työll)*	1,85	1,77	1,69	1,74	1,68		1,68

2) Aluetalous

	toteuma			tavoite		tavoite	
	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2015
ARVONLISÄYS (ph) Meuro*	1 283	1 477	1 800		1 662		1 953
ARVONLISÄYS (ph) Kainuu, kasvu % vuosi	-0,7	-1,1	5,1		2,3		3,3
ARVONLISÄYS (ph) Suomi, kasvu % vuosi	8,8	3,1	2,9		3		2,7

Kainuun maakuntaohjelman päätavoitteena on kainuulaisten hyvinvoinnin parantaminen. Hyvinvointi muodostuu sosiaalisesta ja taloudellisesta hyvinvoinnista sekä ympäristön hyvästä tilasta.

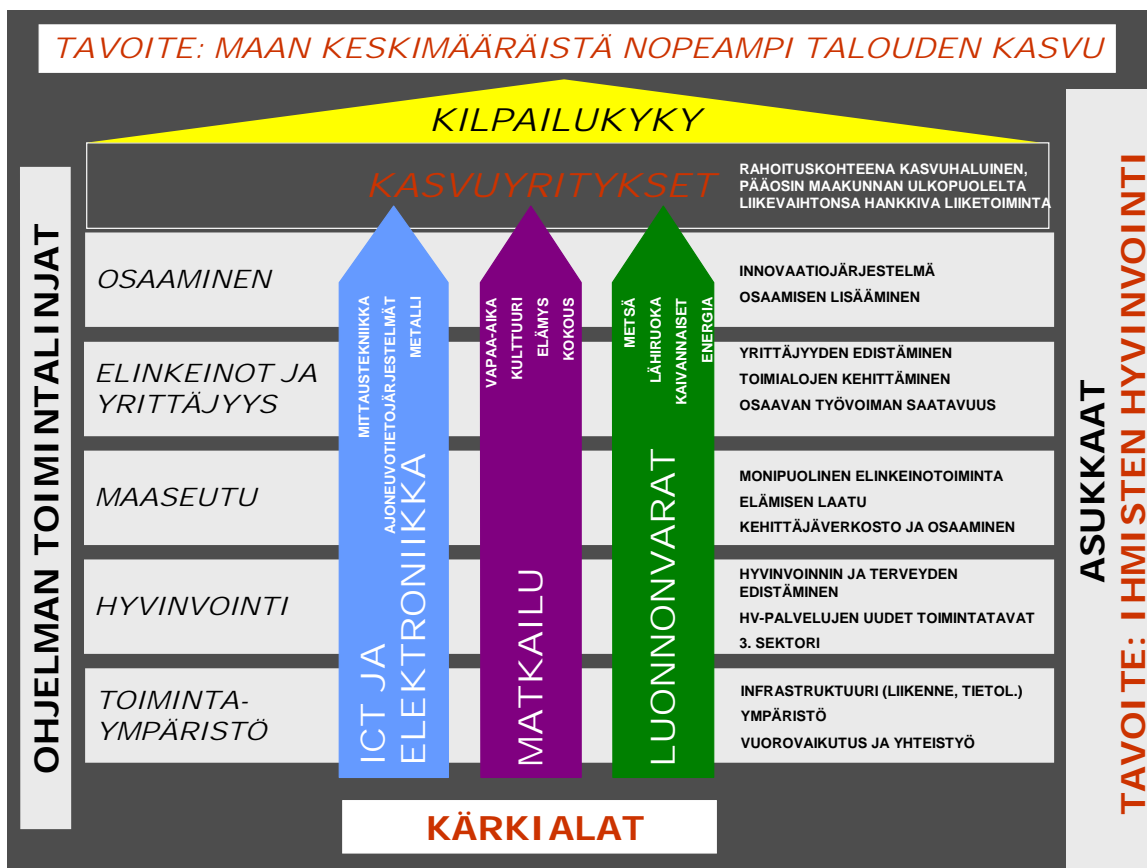
Keskeinen osa kasvusta luodaan maakuntaohjelman mukaan osaamisen tasoa nostamalla erityisesti kehittämisen kärjiksi valituilla aloilla, joiden kasvuhakuiset ja kasvuhaluiset, erikoisosaamiseen perustuvat, maakunnan ulkopuolelle pääosan tuotteistaan tai palveluistaan vievät yritykset toimivat kehityksen vetureina. Luonnonvaroihin perustuvat kasvavat elinkeinot huomioivat luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet. Kainuu on jatkossa energiaomavarainen ja ilmastovastuullinen kestävän kehityksen maakunta.

Tavoitteena on maakunnan tasapainoinen kehittäminen. Palvelut turvataan riittävästi koko maakunnan alueella. Sosiaali- ja terveystaloudessa pyritään erityisesti terveyserojen kaventamiseen. Nuoret ovat kehittämistoimien erityisenä kohteena ohjelman kaikilla toimintalinjoilla. Toimenpiteet tukevat nuorten tekemisen intoa, innovatiivisuutta, yrittäjyyttä ja halua elää Kainuussa.

Maakuntakeskuksen liikenteellisen saavutettavuuden pitää pysyä vähintään samalla tasolla Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntakeskusten kanssa.

Rakennerahasto-ohjelmien vaikutus on suhteellisesti merkittävin toimintalinjassa 1 ”osaaminen ja koulutus”. Toiseksi merkittävin EU-ohjelmien suhteellinen osuus on toimintalinjassa 2 ”elinkeinot, yrittäjyys ja työllisyys”.

Kainuun maakuntaohjelman tavoitteet, toimintalinjat ja elinkeinojen kehittämisen kärkialat.

III Maakuntaohjelman toteuttaminen 2013 - 2014

Alla olevan taulukon mukaisesti maakuntaohjelmassa on arvioitu rahoituksen kohdentaminen. Kyse on arviosta, ei suunnitelmasta.

Julkinen rahoitus ja yksityinen rahoitus 2010–2014, arvio suuntaamisesta	Julkinen	Yksityinen
TL 1. Osaaminen	15 %	5 %
TL 2. Elinkeinot	37 %	85 %
TL 3. Maaseutu (sis. alkutuotannon yritys- ja kehittämistuet)	6 %	5 %
TL 4. Hyvinvointi	6 %	2 %
TL 5. Toimintaympäristö	36 %	3 %
	100 %	100 %

Vuonna 2012 EU-rahoitus putosi kolmanneksella ja 2013 EU-rahoitus on noin puolet 2010 tasosta. Kainuun kehittämisraha loppuu vuonna 2013, koska Kainuun hallintokokeilu (2005–2012) päättyy kuluvan vuoden lopussa. Tämä vaikuttaa kaikkeen hanketoimintaan. Rakennerrahastojen uusi ohjelmakausi 2014+ olisi tarkoitus saada käyntiin 2014 vuoden aikana. Oletuksena on, että uudella ohjelmakaudella kokonaisrahoitus putoaa noin neljänneksen verrattuna nykyiseen ohjelmakauteen.

Toteuttaminen toimintalinjoittain ja toimenpidekokonaisuuksittain

TL 1 Osaaminen ja koulutus

1.1 Innovaatiojärjestelmän kehittäminen

Suurimpina kehittämiskohteina ovat innovaatiokulttuurin ja yrittämiseen kannustavan ilmapiirin synnyttäminen sekä osaamisen rakenteiden ja rahoitusmallien vakiinnuttaminen. Pyritään kehittämään osaamisen ja teknologian vaihtoon ja siirtoon liittyviä prosesseja sekä siihen liittyvää kansainvälistymistarvetta.

Toimenpiteet

1) Turvataan uudelleen määritellyt Kajaanin yliopistokeskuksen ja Kajaanin ammattikorkeakoulun koulutus-, tutkimus- ja kehitystoiminnan resurssit

- CEMIS-kokonaisuuden (Centre for Measurement and Information Systems) tukeminen ja toteuttaminen. CEMIS on Oulun yliopiston, Kajaanin ammattikorkeakoulun, MIKESin, Jyväskylän yliopiston ja VTT:n yhteinen mittaus- ja tietojärjestelmiin erikoistunut sopimusperustainen tutkimus- ja koulutuskeskus, jonka tavoitteena on alueen tutkimus- ja kehittämistoiminnan kilpailukykyyn, vetovoimaan, laadun sekä vaikuttavuuden parantaminen

2) Vahvistetaan strategiaan osaamiskärkeen liittyviä osaamiskeskittymiä:

ICT- ja elektroniikka

- ICT – laboratorioden kehittäminen ammattikorkeakoulussa
- Panostetaan peli- ja simulaatioteknologian osaamisen siirtämiseen yrityksiin ja yrittämiseen sekä tätä kautta aluetalouteen

Matkailu

- kansainvälisen liiketoimintaosaamisen, sähköisen liiketoiminnan, markkinoinnin ja yrittäjyyden vahvistaminen ammattikorkeakoulussa
- osaamiskeskittymät ja matkailukeskusten yritysverkostot tukevat matkailua

Luonnonvarat

- Mittaustekniikan ja bioanalytiikan osaamisen soveltaminen
- Woodpolis -toimintakonseptin kehittäminen energiatehokkaassa puurakentamisessa
- Kaivannaisalan osaamisen kehittäminen keskeisten koulutusorganisaatioiden kanssa, jotka ovat sopineet Pohjois-Suomea koskevasta yhteistyöstä

3) Kansainvälistymisen ja liiketoimintaosaamisen kehittäminen kaikilla toimialoilla

- Oman osaamisen kehittämiseen tähtäävä verkottuminen
- Kansainvälisiin t&k-konsortioihin ja -hankkeisiin osallistuminen

Rahoitus osaamiskeskusohjelmalle vuodelle 2013 tulee TEM:iltä ja sitä haetaan Kainuun liitosta. Osaamiskeskusohjelma päättyy 2013 ja vuonna 2014 käynnistyvää uutta ohjelmaa (INKA, Innovaatiiviset Kaupungit) ja siihen mukaan pääseviä tahoja ei ole vielä päätetty. TEM suunnittelee nyt 12 suurta kaupunkiseutua ja selkeitä erityisosaamista tarjoavia ja kehittäviä klustereita. Kainuun osaamiskeskusohjelmaa 2013 toteuttaa Measurepolis Development Oy.

1.2 Osaamistason nostaminen ja koulutusrakenteiden kehittäminen

TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Kainuun hallintokokeilun päättyessä vuoden 2012 lopussa kokeilulain mukainen järjestämisvastuu kuntayhtymän järjestämisestä palveluista siirtyy kunnille. Kajaanin kaupungin ylläpitämä ja vuoden 2013 alussa toimintansa aloittava toisen asteen koulutusta järjestävä liikelaitos järjestää ammatillista koulutusta, ammatillista aikuiskoulutusta ja lukiokoulutusta Kajaanissa. Muissa kunnissa lukiokoulutuksen järjestävät kunnat.

Urheiluakatemia jatkaa toimintaansa Sotkamon kunnan sivistystoimessa omana tulosyksikkönään. Akatemiaan muodostetaan valmentajapooli, jonka tavoitteena on, että Vuokatti on merkittävä tekijä

suomalaisessa huippu-urheilussa ja akatemiaverkostossa. Urheiluakatemioiden tulevat olemaan keskeisessä roolissa tulevaisuuden kilpa- ja huippu-urheilussa Suomessa.

Toimenpiteet

- elinkeino- ja työelämän vaatimusten sekä alueellisten tekijöiden huomioon ottaminen
- ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuuden lisääminen, muun muassa hyvinvointipalvelujen henkilöstön määrän turvaaminen esimerkiksi oppisopimuskoulutuksella
- Kainuun ammattiopiston tarjoaman yrittäjyyskasvatuksen lisäksi yrittäjyyden opetusta vahvistetaan erityisesti lukioissa

Merkittäviä hankkeita:

- Vuokatin rinnealueen toimintaympäristön kehittämishanke (EAKR) 15.3.2012–31.8.2013, n. 1 700 000 €/v. Hankkeeseen sisältyy Vuokatin rinnetoimintojen kokonaiskehittämisen kannalta keskeiset toimintaympäristön kehittämisinvestoinnit (super pipe, slope, lumetusjärjestelmät, valaistus) Hanke on luonteeltaan Sotkamon urheilulukion/urheiluakatemioiden toimintaa, rinnealueen toimintaympäristöä sekä matkailua vahvistava hanke.

KORKEA-ASTEEN KOULUTUS

Kajaanin yliopistokeskus

- aikuiskoulutus on toinen yliopistokeskuksen päälinjoista Cemiksen ohella, joka tukee Jyväskylän yliopiston Vuokatin liikuntateknologian maisterikoulutuksen jatkamista
- Kainuun korkeakoulustrategia tukee sen toimintaa

Kajaanin ammattikorkeakoulu

- vahvistaa koulutustoimintaansa yritysälähtöisesti erityisesti peli- ja simulaatio osaamisen alalta sekä aluevaikuttavuuttaan mm. CEMISin kautta.

Merkittäviä hankkeita:

- Liikuntateknologian kansainvälisen tutkimustoiminnan ja yritysytteistyön kehittäminen Vuokatis- sa, Vuotech (ESR) 5.12.2010–5.12.2013, n. 330 000 €/v. Projektin avulla koulutetaan akateemisiä asiantuntijoita (maistereita) ja kansainvälisen tason tutkijoita luomaan Vuokattiin maailman johtava pohjoismaisten hiihtolajien tutkimuskeskus
- CEMIS -kehittämishohjelma (EAKR, ESR) 2013–2014, n. 2 000 000 €/v.
- Kaivannaisalan osaamisen kehittäminen KAMK:ssa osana Pohjois-Suomen korkeakouluverkostoa (ESR) 1.11.2011 - 31.12.2013, n. 178 000 €/v.

TL 2 Elinkeinot, yrittäjyys ja työllisyys

2.1 Yritystoiminnan edistäminen ja innovaatioiden kaupallistaminen

Ohjelman tavoitteeseen pääsemiseksi tuetaan erityisesti jo olemassa olevien pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä kasvavien ja murrosvaiheessa olevien yritysten toimintaedellytyksiä parantamalla sekä kehitetään yritysverkostoa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti

Toimenpiteet

- Yrityskohtaiset investointi-, kehittämis- ja koulutushankkeet sekä palveluiden että tuotantotoiminnan aloilla, joita tuetaan avustuksin, lainoin, takauksin ja korkotukena (ELY-keskus, Finnvera)
- Tuetaan yritysten ja yritysryhmien t&k-toimintaa, verkostoitumista, kansainvälistymistä, innovaatioiden kaupallistamista, sähköistä liiketoimintaa sekä ennakoitua (ELY-keskus, Kainuun Liitto)
- Uusien elinkeinorakennetta vahvistavien yritysten perustamisen tukeminen ja yrittäjyyden edistäminen
- Yritystoiminnan edistämisen toimintaympäristön kehittäminen

Merkittäviä hankkeita:

- Kainuun alueen seudulliset yrityspalvelut (ESR) 1.7.2008–2013, n. 800 000 €/v. Hankkeella tuetaan elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehittymistä
- Pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelut Kainuussa (ESR) 1.10.2008–2013, n. 1 000 000 €/v. (ELY)

2.2. Toimialojen kehittäminen

Kärkialat

Maakuntaohjelman elinkeinujen kehittämisen kärkialoiksi on valittu Kainuun luontaisiin vahvuuksiin ja osaamiseen perustuen kolme alaa: 1) ICT ja elektroniikka, 2) matkailu ja 3) luonnonvarat. Maakunnallisen elinkeinopolitiikan keskeinen toteuttaja on Kainuun Etu Oy.

ICT JA ELEKTRONIIKKA

ICT ja elektroniikka alan kärkiä ovat mittaustekniikka ja ajoneuvotietojärjestelmät. Tähän liittyy myös metalliala etenkin kulkuneuvojen valmistamisen kautta, tosin metallialalla on liittymäkohtia myös kaivannaisalaan.

CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy perustaa palvelinkeskuksen Renforsin Rannan yritysalueelle Kajaaniin UPM:n entisen paperitehtaan tiloihin. CSC tarjoaa korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille tietotekniset resurssit, tehokkaat supertietokoneet ja mittavan tallennuskapasiteetin. CSC myös vastaanottaa Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskuksesta Cernistä tulevaa dataa, ylläpitää yliopistojen kirjastojärjestelmiä ja tarjoaa tallennuspalvelut Kansalliselle audiovisuaalisen arkistolle, kun kaikki Suomen radio- ja tv-ohjelmat arkistoidaan digitaalisesti. Tavoiteltu uusien työpaikkojen määrä palvelinkeskuksen rakentamisen myötä on 200 lähivuosina.

MATKAILU

Matkailukeskuksissa yhteistoimintaorganisaatiot hoitavat yhteismarkkinoinnin ja matkailualueen kehittämisen. Maakunnallisesti ja matkailukeskusten Master Planien mukaan tavoitteena on kasvattaa koti- ja ulkomaalaisten vieraiden määrä kaksinkertaiseksi 2006–2015. Siksi majoitus- ja tuotetarjontaa kasvatetaan ja kehitetään ympärivuotisesti vetovoimaiseksi ja monipuolisemmaksi. Ympäristöjä kohennetaan Master Planien mukaisesti. Yhteismarkkinointia tehostetaan korjaamaan notkahtanutta kysyntää. Kasvua haetaan kansainvälistymisestä.

Meneillään olevat hankkeet:

- Kainuun luontomatkailun teemaohjelma II 1.5.2011–30.4.2014, 367 000 € (Kainuun Etu)
- eWild Taiga 1.7.2011–31.12.2013, 420 000 (Kainuun Etu)
- Kainuun matkailun sähköisen markkinoinnin kehittäminen (EAKR) 1.11.2011–30.7.2013, 316 000 € (AMK)

LUONNONVARAT

Metsätalouden lähivuosien suuntaviivat on hahmotettu tuoreessa Kainuun metsäohjelmassa 2011–2015. Kehittämistoimenpiteet, jotka on ryhmitelty metsätalous-, elinkeino- ja ekosysteemipalveluihin, laaditaan yksityiskohtaisiksi hankkeiksi teemaohjelmissa ja alan toimijoiden toimintasuunnitelmissa. Metsätalospalveluilla turvataan metsätalouden kannattavuus ja raaka-aineen määrä ja laatu. Elinkeinopalveluilla luodaan lisäarvoa ja työpaikkoja puuntuotantoon ja luonnonvarojen jalostukseen. Ekosysteemipalveluilla pidetään yllä luonnon monimuotoisuutta ja viihtyisää elinympäristöä sekä vaurudutaan ilmastomuutokseen.

Kainuun bioenergiaohjelman painopisteet ovat paikallisen bioenergian tuotannon ja käytön edistämisessä sekä alan osaamisen ja elinkeinotoiminnan vahvistamisessa. Energia-alan murroksessa tiedotus on tärkeää sisältyen ohjelmaa toteuttavan teemahankkeen toimenpiteisiin. Metsäenergia on suuren potentiaalinsa vuoksi merkittävin energialähde kasvatettaessa uusiutuvan energian käyttöosuutta energian kulutuksessa. Paikallisen käytön lisäksi metsäenergian hyödyntämistä selvitetään myös vientituotteena, joka perinteisten polttoaineiden lisäksi käsittää myös pidemmälle jalostetut toisen sukupolven polttoaineet.

Puutuotealan Neuvottelukunta toimii maakunnallisena puutuotealan foorumina, joka linjaa toimialan tärkeimmät kehittämishankkeet ja -toimenpiteet Kainuussa.

Kainuun kaivannaisalan kehittämisohjelmaa 2009–2015 toteutetaan eri hankkeina laaditun ohjelman linjausten mukaan. Ohjelma on hahmoteltu pääpiirteissään seuraavanlaisiksi: koordinointi ja verkostointi, uudet ja pienet liiketoimintamahdollisuudet, ekotehokas tuotanto sekä kaivannaisalaa tukevat palvelut. Lähimpinä vuosina toiminnassa keskitytään erityisesti tunnettujen, myös pienten, esiintymien taloudellisesti kannattavaan hyödyntämiseen ja siihen liittyvään osaamisen saatavuuteen.

2.3. Osaavan työvoiman saatavuus ja työmarkkinoiden toimivuus

Työmarkkinoiden toimivuus ja osaavan työvoiman saatavuus ovat elinkeinoelämän keskeisiä toimintaedellytyksiä. Kainuun elinkeinorakenteen muutoksen myötä työvoiman osaamisen laadulliset ja määrälliset vaatimukset muuttuvat nopeasti. Lisäämällä ja päivittämällä työvoiman osaamista torjutaan työmarkkinoilla kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelmia ja työttömyyttä. Toimet suunnataan ennakoivasti työmarkkinoiden rakennemuutoksiin. Väestön ikääntyminen lisää haasteita.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi lisätään erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien osallistumista koulutukseen. Nuorten ja vastavalmistuneiden kiinnittymistä työmarkkinoille tuetaan toteuttamalla hallitusohjelman mukainen yhteiskuntatakuu täysimääräisesti. Työperäinen maahanmuutto nähdään tärkeäksi osaksi työvoiman saatavuuden turvaamisessa.

Pitkäaikaistyöttömyyttä ja työmarkkinoilta syrjäytymistä vähennetään lisäämällä pitkään työttömänä olleiden osallistumista työvoimakoulutukseen. Palkkatuen käyttöä suunnataan työntekijöiden rekrytoimiseksi yrityksiin. Maahanmuuttajien kiinnittymistä työelämään vahvistetaan. Myös ESR - ohjelman painopistealueina ovat vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistyminen ja työvoiman osaamisen kehittäminen.

Yritysten kehittymistä ja työurien jatkumista tuetaan toteuttamalla yritysten tarpeiden mukaista työvoimakoulutusta ja työelämän laadun kehittämistoimenpiteitä.

Kainuun työmarkkinoiden pitkän aikavälin muutoksiin vastataan toteuttamalla työllisyys- ja yrittäjyysstrategian neljää linjausta:

- 1) Osaamista ja kasvua yrityksiin
  - turvataan työllistyvyys yritysten kasvu- ja muutostilanteissa
  - edistetään uusien työpaikkojen luomista ja työurien jatkumista
- 2) Yrittäjyysaktiivisuuden kasvattaminen
  - uusien yritysten synnyttämisen vauhdittaminen (yrittäjyys on yksi työllistymisen vaihtoehto)
- 3) Nopea työllistyminen
  - työttömyysjaksojen pitenemisen ehkäisy
  - yritys- ja työnantajalähtöinen työnvälitys
  - aktiivisen työnhaun edistäminen, muutosturvan kehittäminen
  - nuorten yhteiskuntatakuun täysimääräinen toteuttaminen
- 4) Heikoimmassa työmarkkina asemassa olevien tukeminen
  - avoimille työmarkkinoille johtavat ratkaisut
  - työvoiman palvelukeskus
  - kuntouttavan työtoiminnan jatkaminen ja vahvistaminen

Kansallisten työllisyysmäärärahojen käyttö työllisyyden edistämiseen ja työttömyyden torjuntaan:

- työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus
- palkkatuki ja työllistämistuki
- työllisyyspolitiittinen avustus
- työllisyystyöohjelmat
- työllisyysperusteinen investointiavustus

Merkittäviä hankkeita:

- Paltamon työllisyyskokeilu alkoi vuonna 2009 ja kestää vuoden 2013 loppuun asti. Valtion ponnistus on keskimäärin noin 4 800 000 €/v Kainuun kehittämisrahan kautta. Paltamon työtä kaikille -hankkeen tavoitteena on työttömien työllistyminen vapaille markkinoille, kohtaanto ongelmaan ratkaisujen etsiminen, syrjäytymisen ehkäisy ja oman elämän hallinnan vahvistaminen, käytettävissä olevien resurssien vaikuttavuuden lisääminen ja verotulojen lisääminen sekä menojen vähentäminen, kaikki tämä kilpailua vääristämättä. Jatko vuoden 2013 jälkeen on avoinna, meneillään olevan hankkeen kaltaisena toiminta ei kuitenkaan oletettavasti jatku.
- Tulevaisuuden työvoima – hanke 1.6.2008–21.12.2013, n. 730 000 €/v (ELY)
- Kansainvälinen työvoima – hanke 1.1.2011–31.12.2013, n. 170 000 €/v (ELY)
- Kajaanin ja Kuhmon kuntakokeilu – hanke 1.9.2012–31.12.2015, n. 295 000 €/v (ELY)
- Näytön aika – hanke 1.11.2011–31.12.2013, n. 167 000 €/v (ELY)

TL 3 Maaseutu

3.1. Elinvoimainen ja monipuolinen elinkeinotoiminta

Käynnissä olevan EU- ohjelmakauden kehittämistoimenpiteet suunnataan Kainuun maaseutualueilla tunnistettaville kasvualueille ja innovaatiotoimintaan. Perusmaatalouden toimintaedellytyksistä huolehditaan tukemalla sukupolvenvaihdoksia ja investointeja maatiloilla. Suurimmat työpaikkalisäykset saadaan aikaan puuperäisen bioenergian tuotannossa, matkailussa ja laajasti tarkasteltuna maaseutualueiden palveluliiketoiminnassa. Monialaisten maatilayritysten määrä nousee ohjelmakaudella vajaasta 400 yrityksestä 500 yritykseen, joka on 2/3 toimivista maatiloista ohjelmakauden lopussa.

Määrälliset tavoitteet 2013

Tavoite	2008	2013
Aktiivitulojen määrä (kpl)	1100	750
Aktiivitulojen peltoala (ha/tila)	29	39
Luomun osuus peltoalasta (%)	20	25
Maidontuotanto (M l)	64	65
Maatilatalouden kokonaistulot (M €)	95*	110
Metsätalouden työpaikat	1075	960
Metsätalouden liikevaihto (M €)	226	244
Metsäenergia (GWh)	499	700
Muut yritysten toimipaikat		1800
Luontomatkailun työpaikat	100*	200
	*vuoden 2007 tieto	

Kalatalouselinkeinon kasvuedellytyksiä tuetaan panostamalla edelleen kalansaaliin korkean laadun säilymiseen tiukentuneiden hygieniavaatimusten ja sisävesikalalan logistiikan kehittymisen tarpeiden mukaan. Keskeisessä asemassa ovat kalasatamat ja keräilypisteet, joiden rakenteellisiin investointeihin on vielä varauduttava Kuhmossa. Vesiviljelyn orastavat investointitarpeet uuteen teknologiaan (kiertovesilaitokset) voivat lisätä määrärahan tarvetta.

Metsätalouden talous- ja työllisyysvaikutukset on laskettu Metsäntutkimuslaitoksen panos-tuotosmallilla. Tarkastelujakso on 2008–2015. Laskennan lähtötietoina ovat olleet ainespuun hakkuutavoite 3 650 000 m³/v ja energiapuun hankintatavoite 450 000 m³. Energiapuun hankinnan ja käytön tavoitteet perustuvat Kainuun bioenergiaohjelmaan 2011–2015. Puutuoteteollisuuden tuotannon arvona 2015 on käytetty Kainuun puutuoteteollisuuden kehittämissuunnitelman tavoitetta. Kainuun puutuoteteollisuuden liikevaihto oli 164 000 000 € vuonna 2008. Sahat tuottivat liikevaihdosta noin 60 % ja jatkojalostus 40 %. Viennin osuus liikevaihdosta oli kolmannes. Toimiala työllisti 768 henkilöä.

Metsätalouden talous- ja työllisyysvaikutukset (Arvioidut luvut perustuvat alueellisen metsäohjelman lukuihin ja tulevat aikanaan tarkasteltaviksi toteuman ja uuden ohjelman valmistelun

yhteydessä.)

	2008	2015	Muutos
Ainespuun hakkuumäärä, Mm ³	3,36	3,65	+ 0,29
Energiapuun hakkuumäärä, Mm ³	0,2	0,45	+ 0,25
Tuotannon arvo, M€			
- sahaus, puutuoteteollisuus	164	220	+ 56
- metsätalous	226	244	+ 18
- energiapuun hankinnan lisäys		45	+ 25
Arvonlisäys, M€			
- sahaus, puutuoteteollisuus	29	39	+ 10
- metsätalous	146	160	+ 16
Työllisyys			
- sahaus, puutuoteteollisuus	768	898	+ 130
- metsätalous	1075	860	- 215
- energiapuun hankinnan lisäys		100	+ 100

Metsätalouden tuotanto energiapuun hankinta mukaan lukien kasvaa 43 000 000 € ja puutuoteteollisuuden 56 000 000 €, jolloin vuonna 2015 koko metsäsektorin tuotannon arvo on 489 000 000 €. Metsätalouden työllisyys vähenee kasvavasta energiapuun hankinnasta huolimatta työn tuottavuuden kehityksen vuoksi 115 henkilötyövuotta mutta puutuoteteollisuuden kasvaa 130 henkilötyövuotta. Kokonaisuutena Kainuun metsäsektorin työllisyys pysyy ennallaan, ollen 1858 henkilötyövuotta vuonna 2015, mikäli puutuoteteollisuuden ja energiapuun hankinnan kasvutavoitteet saavutetaan. Metsäsektorin välillinen työllisyysvaikutus oli vuonna 2008 lähes 800 henkilötyövuotta. Tavoitteiden saavuttaminen lisää välillistä työllisyysvaikutusta 220 henkilötyövuotta.

3.2. Elämisen laadun ja hyvinvoinnin parantaminen

Osa haja-asutusalueiden palveluista tuotetaan monipalvelukeskuksissa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutoimintana. Maaseudun liikennejärjestelyjä kehitetään toteuttamalla keskeiseltä osilta LVM:n selvitystä ”Julkisen liikenteen palveluiden turvaaminen haja-asutusalueilla”.

3.3. Monipuolinen kehittäjäverkosto ja toimiva maaseudun osaamisrakenne

Kylien kehittämistyötä tehdään suunnitelmallisesti ja yhteisöllisyyttä korostaen. Keskeisenä toimijana ovat paikalliset osaavat kyläyhdistykset, muut maaseudulla toimivat yhdistykset ja niiden kanssa yhteistyössä toimivat kehittäjäorganisaatiot. Osaamista vahvistetaan tarpeista lähtevillä koulutusohjelmilla.

Toimenpiteet

Valtakunnallisen Harvaan asutun maaseudun toimenpideohjelma (HAMA) 2008 – 2013. Ohjelmaan on valittu 8 keskeistä toimenpidekokonaisuutta, joihin on mukailtu Kainuun mittakaavan mukaiset toimenpiteet.

Bioenergian teemaohjelma Bioenergian teemaohjelman kehittämishanketoiminnan rahoitustarve on noin 600 000 € vuodessa. Investointien rahoitustarve on noin 2 700 000 € vuoden 2013 loppuun mennessä. Vastuutahot: Kajaanin yliopistokeskus ja ELY-keskus, Kainuun Liitto. Käytettävä rahoitus kirjataan lukuun 2.

Maaseutuelinkeino-teemaohjelma

Maaseutuelinkeinojen kehittämishanketoiminnan rahoitustarve on noin 500 000 € vuodessa. Maaseutuyritysten tuotannollisten investointien ja sukupolvenvaihdosten rahoitustarve on noin 5 100 000 € vuodessa. Vastuutahot: MTK-Pohjois-Suomi ry., ELY-keskus.

Metsä- ja puutalouden teemaohjelma

Metsätalouden kehittämistoiminnan kokonaisrahoitustarve on 600 000 € vuodessa. Puutuotealan kehittämistoimenpiteiden rahoitustarve on 1 700 000 € vuodessa. Vastuutahot: Kainuun Etu Oy, ELY-keskus, Kainuun Liitto. Käytettävä rahoitus kirjataan lukuun 2.

Luontomatkailun teemaohjelma

Kehittämistoiminnan rahoitustarve 300 000 € vuodessa. Vastuutahot: Kainuun Etu Oy, ELY-keskus. Käytettävä rahoitus kirjataan lukuun 2.

Kyläteemaohjelma

Kehittämishanketoiminnan rahoitustarve noin 400 000 €/vuosi. Toimenpiteinä ovat yleiset kehittämishankkeet, kansainvälistymishankkeet, tietoyhteiskuntahankkeet ja kylien elämisen laatua kehittävät toimenpiteet. Investointihankkeiden rahoitus näkyy pääsääntöisesti Leader-ryhmien arvioissa. Vastuutahot: Kajaanin yliopistokeskus, ProAgria Kainuu, Kainuun Nuotta ry, ELY-keskus.

Paikalliset toimintaryhmät; Oulujärvi LEADER ry., Elävä Kainuu LEADER ry.

Toteutetaan molempien toimintaryhmien kehittämisstrategioita. Ohjelmien toteutukseen on käytettävissä yht. noin 1 000 000 € vuodessa.

TL 4 Hyvinvointi

Pääteemoiksi maakuntaohjelmaan on valittu hyvinvointi, terveys, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveyden tasa-arvo. Kainuulaisten terveydentila on parantunut viime vuosikymmeninä, mutta sosioekonomiset terveyserot ovat pääasiassa jyrkemmät kuin koko Suomessa keskimäärin.

Esimerkkinä voidaan mainita, että Kainuussa työikäisistä naisista puolet pystyy juoksemaan puolen kilometrin matkan ja miehistä kolmasosa. (Sosioekonomiset terveyserot ja niiden kaventaminen Kainuussa 2008, kansanterveyslaitoksen julkaisuja)

4.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on myös terveyden ja hyvinvoinnin edellytysten parantamista yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan kannalta.

Terveyserojen kaventaminen

Sosioekonomisia terveyseroja pyritään vähentämään siten, että huonommassa asemassa olevien terveydentila lähentyy paremman terveyden saavuttaneiden ryhmien terveyden tasoa. Terveyserojen kaventaminen vaatii onnistuakseen pitkäjänteistä työtä ja eri sektoreiden välistä yhteistyötä. On puututtava terveyserojen taustalla oleviin sosiaalisiin syytekijöihin ja prosesseihin.

Toimenpiteet

- Tuetaan terveellisiä elintapoja.
- Parannetaan sosiaali- ja terveystalouden tasa-arvoista ja tarpeen mukaista saatavuutta ja käyttöä.
- Edistetään kainuulaisten työllistymistä ja työmarkkinoilla pysymistä sekä ehkäistään syrjäytymistä erityisesti tukemalla nuorten kiinnittymistä opiskelu- ja työelämään, samaan aikaan huolehditaan opiskelijaterveydenhuollosta. Kiinnitetään erityistä huomiota pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömiin, työvoiman ulkopuolella oleviin työikäisiin ja vähennetään eläkehakuisuutta.
- Jatketaan tiivistä yhteistyötä valtakunnallisten asiantuntijalaitosten kanssa mm. tietopohjan vahvistamiseksi ja hyvien käytäntöjen juurruttamiseksi.
- Vahvistetaan kuntayhtymän ja AMK:n välistä yhteistyötä terveydenhoidon alalla.
- Maakunnallisen palvelustrategian laatimistyö on parhaillaan käynnissä ja se valmistuu maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman 2012 - 2013 kauden aikana. Siinä tullaan hahmottamaan julkisen, yksityisen sekä kolmannen sektorin kumppanuutta palvelujen tuotannossa.

4.2 Kolmas sektori

Järjestöjen toimintaa tukevat vahva yhteistyö, tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntäminen ja monipuolinen osaaminen.

Toimenpiteet

- Kansalaisjärjestöt ovat pysyvä osa Kainuun kehittämistyötä ja arkipäivän toimintaa.
- Julkinen, yksityinen ja kolmas sektori ovat tiiviissä yhteistyössä.
- Vahvistetaan kuntayhtymien, yksityisten, kolmannen sektorin ja ammattikorkeakoulun välistä yhteistyötä

TL 5 Toimintaympäristö

Toimintalinjan hankkeilla vahvistetaan Kainuun asemaa valtakunnan aluerakenteessa, tuetaan maaseudun elinvoimaisena pysymistä, turvataan Kainuun elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia, edistetään matkailun kehittämistä ja luodaan kainuulaisten elinolosuhteiden parantamiseen tarvittavia perusrakenteita.

5.1 Infrastruktuurin toimivuus ja asuin ympäristö

5.1.1 Kainuun infrastruktuuri

Tieliikenne

Maakuntaohjelman mukaan tieverkon kehittämishankkeiden painopisteinä ovat liikenneturvallisuutta parantavat hankkeet ja eri keskuksien välisiä yhteyksiä sekä matkailu- ja rajaliikennettä sekä kaivos-toimintaa kehittävät hankkeet. Kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä pyritään parantamaan. Rahoitus tapahtuu 2013 vuoden alusta kansallisin varoin Pohjois-pohjanmaan Ely-keskuksen kautta.

Toimenpiteet:

- Päätieverkon palvelutason säilyttäminen nykyisellä hyvällä tasolla

- Vartiuksen rajaliikenneyhteyksien kehittäminen (kt 89 leventäminen, Vartiuksen raja-aseman liikennejärjestelyt; ENPI CBC- rahoitus)
- Liikennejärjestelmäsuunnitelman uudistaminen
- Siltojen perus- ja vauriokorjaukset
- Piennarlevitykset päällystystöiden yhteydessä (kt 89, vt22, vt6)
- Liittymäjärjestely vt 5/Lomakyläntie, Suomussalmi
- Kevyen liikenteen järjestelyt: vt 5 Jalokaartein kevyen liikenteen alikulku, Suomussalmi, kt 76 Juuvintie – Juholantien kevyen liikenteen väylä, Sotkamo
- Lisäksi toteutetaan mahdollisesti erillisrahoitettavia kohteita, esim. Vuoreslahti tien päällystämisen, Akonlahti-Moisio (ns. Kekkositykkönen ja kakkonen) päällystämättömän pohjoisosan kunnostaminen

5.1.2 Asuin- ja kulttuuriympäristöt

Tavoite

Kestävillä suunnitteluratkaisuilla parannetaan elinympäristöjen viihtyisyyttä, terveellisuutta, turvallisuutta ja ekotehokkuutta taajamissa ja haja-asutusalueilla. Kehitetään luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksia ja luontomatkailevia sekä ehkäistään ympäristön pilaantumista.

Toimenpiteet

- asuinympäristöjen ja elinympäristöjen vetovoimaisuuden kehittäminen ja kaavojen ajantasaisuuden ylläpito
- ympäristön hoito ja kunnostus
- valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden perinnemaisemien säilyttäminen maatalouden ympäristötuen ja hoitotoimien avulla
- osayleiskaavoitus valtakunnallisesti arvokkailta maisema-alueilla
- teleoperaattorien ja kuntien kuiturunkoverkkohankkeet sekä eri yhteisöjen tilaajaverkkohankkeet
- kuituverkon hyödyntämiseen liittyvät hankkeet

5.1.3 Vesi- ja jätevesihuolto sekä jätehuolto

Vesihuoltolaitosten toimintavarmuutta parannetaan ja vähennetään jätevesien aiheuttamaa ympäristön kuormitusta. Suuntaviivat esitetään maakunnallisissa ja paikallisissa vesihuollon kehittämissuunnitelmissa. Jätevesiasetus asettaa aikataulutavoitteita haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyjärjestelmien uudistamistyölle.

Merkittävimmät hankkeet:

- Haja-asutuksen jätevesihuollon kehittämis- ja neuvontahanke
- Kivarinjärven vesihuoltohanke
- Otanmäki-Kajaani siirtovesiviemärin ja syöttövesijohdon rakentamishanke

Jätehuoltoa kehitetään jätehuoltosuunnitelman linjausten mukaisesti. Taustatavoitteita ovat jätteen määrän vähentäminen, hyötykäyttöasteen nostaminen ja jätehuollon organisoimisen eko- ja kustannustehokkuus.

Toimenpiteet

- laadukkaat ja kustannustehokkaat jätehuoltopalvelut
- jätteiden hyödyntäminen energiantuotannossa
- Jätteiden määrän vähentäminen
- biohajoavien jätteiden ohjaaminen pois kaatopaikoilta ja eloperäisten jätteiden laitospöytätoimittaminen
- pilaantuneiden ja pilaantumisvaarassa olevien pohjavesialueiden tutkimusta ja kunnostusta edistetään
- kehitetään vesihuollon organisoitumista Kainuussa

5.2 Luonnonympäristö

Ylläpidetään ympäristötietoisuutta sekä laadukasta luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä. Edistetään kasvihuonekaasujen vähentämiseen tähtäviä toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi sekä kehitetään ilmastomuutoksiin ja ääri-ilmiöiden liittyvää sopeutumista. Ilmastostrategian on laadittu. Vesivaroja käytetään ja hoidetaan ekologisesti kestäväällä tavalla. Luonnonympäristö ja laadukas rakennettu ympäristö muodostavat vetovoimatekijän, jolla voidaan edesauttaa ihmisten viihtymistä Kainuussa. Ympäristötietoisuuden ja ympäristöarvojen vahvistuminen sekä huoli maakunnan

luonnon säilymisestä puhtaana ja monimuotoisena ovat tärkeitä lähtökohtia kehittämistoimenpiteiden suuntaamisessa.

Toimenpiteet

- luontomatkailualueiden ja kohteiden kehittäminen
- yritysten ja Metsähallituksen välisten luontomatkailun yhteistyösopimusten lisääminen
- NATURA 2000 – verkoston hoito ja kestävä hyödyntäminen esim. luontomatkailukohteina
- metsäisten luontotyyppien suojelu METSO -ohjelman tavoitteiden mukaisesti
- luonnonsuojelualueiden ja uhanalaisten lajien elinympäristöjen kunnostaminen ja hoitaminen
- ympäristön tilan tutkimus ja seuranta sekä luonnon virkistyskäytön seuranta
- alueellisten vesienhoitosuunnitelmien toteuttaminen
- Kainuun ympäristöohjelma
- Internet-ulkoilukarttapalvelun ja muiden – tietopalveluiden ylläpito ja kehittäminen (lisätään maakuntaohjelmasta)

5.3 Vuorovaikutuksen lisääminen ja yhteistyön tehostaminen

Alueellinen yhteistyö

Aluehallinnon uudistamisen myötä Kainuu suuntautuu aiempaa vahvemmin Pohjois-Suomen suuntaan. Kainuu yhdessä Pohjois-Pohjanmaan kanssa muodostaa maakuntien yhteistoiminta-alueen. Kainuu osallistuu Pohjois- ja Itä-Suomen yhteisen neuvottelukunnan työhön ja uuden EU-ohjelmakauden 2014+ suunnittelutyöhön.

Kainuun kansainvälistymisen toimenpiteet:

- Yritysten kansainvälinen verkostoituminen, markkinointi ja kilpailukykyiset tuotteet
- Innovaatiojärjestelmän ja sen toimijoiden kansainvälistäminen, tuotekehitys, kansainvälinen asiantuntijavaihto
- Koulutus- ja tutkimusyksiköt, osaamiskeskittymät
- mm. mittaustekniikan ja ajoneuvotietojärjestelmien ja testauksen osaaminen
- kansainvälisen liiketoiminnan kehittäminen
- alueellisen saavutettavuuden parantaminen
- matkailun kansainvälinen markkinointi ja tuotekehitys

Kansalaisvaikuttaminen

Tavoitteena on, että kansalaisilla on vahva osallisuuden tunne ja he ovat tyytyväisiä käyttämiinsä palveluihin. Kansalaiset ja eri ryhmät ovat aktiivisia ja osallistuvat eri toimintojen kehittämiseen. Kansalaisten ja päättäjien välinen luottamus vahvistuu.

Toimenpiteet

- Yksittäisten ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia lisätään parantamalla tiedottamista valmisteilla olevista asioista, mahdollistamalla valmistelun seuranta, järjestämällä helposti toteutettava palautteenannon, yhteydenpidon mahdollisuus, aloitteiden tekeminen.
- Erilaisia kehittäjäryhmiä perustetaan ja on mukana palvelujen kehittämisessä
- Järjestöjen yhteistyö on vakiintunut tapa toimia ja järjestöt ovat tietoisia toistensa olemassa olevista toiminoista.
- Kansalaisjärjestöt ovat yksi keskeinen toimijaosapuoli maahanmuuttajien kotouttamisessa Kainuuseen.

Viestintä

Maakunnallista viestintää ja markkinointia tehdään tiiviissä yhteistyössä maakunnan muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyömuotoja on tällä hetkellä useita: 1) Maakunta kuntayhtymän viestintä- ja markkinointiyksikkö koordinoi Kainuun julkisviestijöiden verkostoa, johon kuuluu yhteensä parikymmentä vähintään osa-aikaisesti viestintätehtävissä työskentelevää Kainuun julkisen sektorin (valtioon, kuntien, kuntajohtoisten muiden organisaatioiden ja Pro Agrian kaltaisten valtakunnallisten yhteistyöjärjestöjen) viestijää. 2) Viestintä- ja markkinointiyksikkö valmistelee Kainuu Helsingissä 2014 – hanketta. Jo esivalmisteluvaiheessa mukana on ollut laaja kirjo kainuulaisen elintarvikealan, kulttuurin ja elinkeinoelämän toimijoita. 3) Maakunta-kuntayhtymän viestintä- ja markkinointiyksikkö on ollut tiiviisti mukana myös Kainuun Edun vetämän Made in Kainuu markkinointiviestintä hankkeen valmistelussa. Yhteenvetona voidaankin todeta, että viestinnän ja markkinoinnin alueella yhteistyön rakentamisessa on pitkän hitaan etenemisen kauden jälkeen päästy kunnolla vauhtiin vuonna 2012.

ELYjen strategiset tulossopimukset

Kainuun ELY-keskuksen strateginen tulossopimus 2012–2015 ja Kainuun maakuntaohjelma 2009–2014 ovat tavoitteiltaan linjassa toisiinsa. Toimintaympäristön muutoksia on tarkasteltu yhteistyössä Suomen metsäkeskuksen Kainuun alueen julkisten palvelujen yksikön ja Kainuun Liiton kanssa. Tarkistaminen tehdään lähinnä ajantasaistamisen takia.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen strateginen tulossopimus on voimassa olevan maakuntaohjelman mukainen Kainuuta koskevilta osiltaan. Tarkistaminen tehdään lähinnä ajantasaistamisen takia.

IV Laaja-alaisesti toteutettavat yhteishankkeet

Kainuu tukee LAGUNA-hanketta edistävän tiedeyhteisön linjauksia yhdessä Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon kanssa. Kts.

V Rahoitustaulukot

Ei sis. teknistä tukea	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Yhteensä
EAKR -ohjelma	12 022 080	13 518 698	15 014 378	14 550 000	13 912 000	8 454 000	4 415 600	7 800 000	90 050 156
ESR-ohjelma	7 421 000	8 437 000	9 310 000	9 384 000	7 902 000	3 668 000	1 013 000	3 600 000	50 735 000
Manner-Suomen maaseudun kehittä	2 636 020	3 503 980	3 900 000	3 567 756	3 402 000	3 467 000	1 253 000	3 756 000	25 485 756
Kalatalousrahasto	165 000	165 000	165 000	263 000	165 000	165 000	165 000	165 000	1 418 000
Kainuun kehittämisraha	50 158 000	57 958 000	59 827 000	63 174 000	56 216 000	48 659 000	0	0	335 992 000
Maakunnan kehittämisraha							120 000	120 000	240 000
Kainuun ELY, Kainuun kehittämisrahaa vastaava summa							13 416 000	13 466 000	26 882 000
Pohjois-Pohjanmaan ELY, Kainuun kehittämisrahaa vastaava summa							19 249 000	19 249 000	38 498 000
Kaikki yhteensä	72 402 100	83 582 678	88 216 378	90 938 756	81 597 000	64 413 000	39 631 600	48 156 000	568 937 512

Vuosien 2013 ja 2014 osalta Kainuun kehittämisrahan sijasta esitetään arvio Kainuun ELY-keskukselle, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja Kainuun liitolle käyttöön tulevista vastaavista määrärahoista. Vuoden 2013 osalta arvio on tarkahko, mutta vuosi 2014 voi muuttua valtion yleisen talousarvion tilanteen mukaan. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan ELY:n rahoituksen kohdalla on huomattava, että ELY saa yhden määrärahan esim tienpitoon alueellaan eikä sen käyttöä enää eritellä maakunnittain.

Vuoden 2014 kohdalle merkitty EAKR- ja ESR-rahoituksen määrä perustuu karkeaan arvioon, että uudella ohjelmakaudella Kainuussa päätettävä rahoitus vähenee ainakin 30 prosentilla nykyisestä keskimääräisestä tasosta. Tämä arvio perustuu ensinnäkin siihen, että Suomen saama rahoitus oletettavasti vähenee. Toisekseen asiaan vaikuttaa se, että valtakunnallisesti laadittavassa EAKR- ja ESR-ohjelmassa aluetasolla päätetään vain runsaasta puolesta rahoituksen käytöstä ja loppuosa päätöksistä tehdään valtakunnallisten teemojen perusteella ministeriöiden osoittamiin hankkeisiin.

VI Vaikutusten arviointi

Toimenpide		Vaikutukset			
TOIMINTALINJA 1: OSAAMINEN JA KOULUTUS		ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
1.1. Innovaatiojärjestelmän kehittäminen		0	+	+	0
1.2. Osaamistason nostaminen ja koulutusrakenteiden kehittäminen		0	+	+	+
TL 2 ELINKEINOT, YRITTÄJYYS JA TYÖLLISYYS		ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
2.1. Yritystoiminnan edistäminen ja innovaatioiden kaupallistaminen		+ -	0	+	+
2.2. Toimialojen kehittäminen (Yhteiset haasteet + Kärkialat (3))		+ -	+	+	+
2.3. Osaavan työvoiman saatavuus ja työmarkkinoiden toimivuus		0	++	+	+
TL 3 MAASEUTU		ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
3.1. Elinvoimainen ja monipuolinen elinkeinotoiminta		+	+	+	+
3.2. Elämisen laadun ja hyvinvoinnin parantaminen		+	+	+	+
3.3. Monipuolinen kehittäjäverkosto ja toimiva maaseudun osaamisrakenne		0	+	+?	+
TL 4 HYVINVOINTI		ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
4.1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen		0	++	+	+
4.2. Uudet toimintatavat hyvinvointipalvelujen tuottamisessa		0	+	+	+
TL 5 TOIMINTAYMPÄRISTÖ		ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
5.1. Infrastruktuurin toimivuus ja asuinympäristö		+ -	++	+	0
5.2. Luonnonympäristö		++	+	+	0
5.3. Vuorovaikutuksen lisääminen ja yhteistyön tehostaminen		0	+	+?	+

++	Merkittäviä positiivisia vaikutuksia	+ -	Sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia
+	Positiivisia vaikutuksia	+?	Vaikeasti ennakoitavia positiivisia vaikutuksia
0	Ei todennäköistä vaikutusta	-?	Vaikeasti ennakoitavia negatiivisia vaikutuksia
-	Negatiivisia vaikutuksia	?	Ennakointiin tai tietoon liittyviä epävarmuustekijöitä
--	Merkittäviä negatiivisia vaikutuksia	+><-	Sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia, joista ei päästy yksimielisyyteen

*Tasa-arvolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sukupuolista, alueellista sekä ikäryhmittäistä tasa-arvoa

LIITE 1.

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015							
ELY -keskusten määrärahat, milj.€.							
Täytetään soveltuvilta osin*. Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.							
			Maakunta:				
Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
SM	32.70.30	Valtion korvaukset kunnille	2,730	3,076	2,850	2,900	2,950
OKM	29.30.31	Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä		0,150	0,150	0,150	0,150
MMM	30.20.40	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.41	EU tulotuet; tilatuki	6,300	6,300	6,300	6,300	6,300
MMM	30.20.43	Maatalouden ympäristötuki, eläinten hyvinvointia edistävät tuet ja ei-tuotannolliset investoinnit	4,900	4,900	4,900	4,900	4,900
MMM	30.20.44	Luonnonhaittakorvaus, EU	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.49	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	1,600	1,600	1,600	1,600	1,600
MMM	Makera	Avustukset maatalainvestointeihin	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
MMM	30.40.20	Kalakannan hoitovelvoitteet	0,140	0,140	0,130	0,130	0,130
MMM	30.40.51	Kalatalouden edistäminen	0,110	0,110	0,110	0,110	0,110
MMM	30.40.52	Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastusmaksut	0,036	0,036	0,036	0,036	0,036
MMM	30.40.77	Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet	0,040	0,030	0,030	0,030	0,030
MMM	30.50.20	Vesivarojen käytön ja hoidon menot	0,135	0,120	0,125	0,130	0,130
MMM	30.50.31	Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen	0,100	0,100	0,306	0,460	0,360
MMM	30.50.43	Eräät valtion maksettavaksi määrätty korvaukset					
LVM	31.10.20	Perusväylänpito Pohjois-Pohjanmaan ELY			18,081	18,081	18,081
LVM	31.10.50	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen					
LVM	31.10.76	Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset					
LVM	31.30.63	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen, Pohjois-Pohjanmaan ELY			1,168	1,168	1,168
LVM	31.30.64	Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen					
TEM	32.20.45	Yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmistelu	0,200	0,220	0,220	0,220	0,220
TEM	32.20.43	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
TEM	32.30.44	Alueellinen kuljetustuki	0,016	0,090	0,200	0,250	
TEM	32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen	0,050	0,028	0,200	0,200	0,200
TEM	32.30.51	Työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimet	2,300	2,000	12,266	12,266	12,266
TEM	32.30.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin	0,237	0,000	0,300	0,300	0,300
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha/Kainuun ELY	22,550	16,830	0,000	0,000	0,000
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha/Pohjois-Pohjanmaan ELY: Tienpito ja JL	25,851	21,530	0,000	0,000	0,000
TEM	32.60.40	Energiatuki					
STM	33.20.52	Työmarkkinatuki	1,835	3,550	3,500	3,500	3,500
STM	33.20.31	Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä	0,381	0,350	0,350	0,350	0,350
YM	35.10.21	Eräät luonnonsuojelun menot	0,030	0,040	0,030	0,030	0,030
YM	35.10.61	Ympäristönsuojelun edistäminen	0,020	0,010	0,320	0,253	0,223
YM	35.10.63	Luonnonsuojelun alueiden hankinta- ja korvausmenot	2,001	0,050	0,500	1,000	1,000
YM	35.10.22	Eräät ympäristömenot	0,020	0,070	0,240	0,240	0,240
YM	35.20.64	Avustukset rakennuserinnön hoitoon	0,113	0,200	0,120	0,150	0,150
		Valtion rahoitus yhteensä	85,025	74,860	67,362	68,084	67,754
		Kuntien rahoitus (arvio)					
		Julkinen rahoitus yhteensä	85,025	74,860	67,362	68,084	67,754
		Yksityinen rahoitus (arvio)					
		RAHOITUS YHTEENSÄ	85,025	74,860	67,362	68,084	67,754

* Rakenneraho-ohjelmien sekä maaseudun- ja kalatalouden kehittämisohjelmien rahoitus ilmoitetaan EU -ohjelmat-taulukossa.

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015

ELY -keskusten valtuudet, milj.€.

Täytetään soveltuvilta osin*. Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.

Maakunta: Kainuu

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
MMM	30.20.40	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.41	EU tulotuet; tilatuki	6,300	6,300	6,300	6,300	6,300
MMM	30.20.43	Maatalouden ympäristötuki, eläinten hyvinvointia edistävät tuet ja ei-tuotannolliset investoinnit	4,900	4,900	4,900	4,900	4,900
MMM	30.20.44	Luonnonhaittakorvaus, EU	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.49	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	Makera	Avustukset maatalainvestointeihin	2,600	2,600	2,600	2,600	2,600
TEM	32.20.43	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin					
TEM	32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen					
TEM	32.30.51	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet	0,150	0,200	0,200	0,200	0,200
TEM	32.30.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin					
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha	2,500	2,500	0,000	0,000	0,000
TEM	32.60.40	Energiatuki	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
YM	35.10.63	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot					
		Valtion rahoitus yhteensä	34,850	34,900	32,400	32,400	32,400
		Kuntien rahoitus (arvio)					
		Julkinen rahoitus yhteensä	34,850	34,900	32,400	32,400	32,400
		Yksityinen rahoitus (arvio)					
		RAHOITUS YHTEENSÄ	34,850	34,900	32,400	32,400	32,400

* Rakenerahasto-ohjelmien sekä maaseudun- ja kalatalouden kehittämissuunnitelmien rahoitus ilmoitetaan EU -ohjelmat -taulukossa.

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015

Muut maakuntaohjelman toteuttamisen kannalta keskeiset määrärahat, milj.€.

Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.

Maakunta: Kainuu

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
TEM	32.50.43	Maakunnan kehittämisraha (yhteensä)					
		- OSKE					
		- Ohjelmiin sitomaton			0,120	0,120	0,120
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha	7,557	5,619	0,000	0,000	0,000
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha, metsäluonnon hoidon edistäminen	0,230	0,200	0,000	0,000	0,000
MMM	30.60.42	Valtionapu metsätalouden edistämisen ja valvontaorganisaatioille	1,950	1,900	1,900	1,900	1,900
MMM	30.60.44	Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen <i>Kemera</i>	3,800	3,700	3,700	3,700	3,700
MMM	30.60.45	Metsäluonnon hoidon edistäminen	0,300	0,150	0,150	0,150	0,300
		Valtion rahoitus yhteensä	13,837	11,569	5,870	5,870	6,020
		Kuntien rahoitus (arvio)					
		Julkinen rahoitus yhteensä	13,837	11,569	5,870	5,870	6,020
		Yksityinen rahoitus (arvio)					
		RAHOITUS YHTEENSÄ	13,837	11,569	5,870	5,870	6,020

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015							
Milj.€. Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.				Maakunta: Kainuu			
Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi ja toteutettava ohjelma	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
MMM	30.10.61	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen					
		Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma:	1,633	1,615	0,820	1,750	1,850
MMM	30.10.62	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä					
		Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma:	1,886	1,852	0,433	2,006	2,210
MMM	30.40.62	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen	0,070	0,070	0,070	0,070	0,070
		Valtio edelliseen	0,095	0,095	0,095	0,095	0,095
TEM	32.50.64	EU:n rakennerrahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerrahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013					
		<i>EU:n rahoitus:</i>					
		Karelia ENPI CBC 2007 - 2013		3,000	2,500	2,500	2,500
		EAKR -toimenpideohjelma:	7,412	4,747	1,650	4,680	4,680
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:					
		- Valtakunnallinen					
		- Alueellinen	4,166	1,624	0,000	2,160	2,160
		<i>Valtion rahoitus:</i>					
		EAKR -toimenpideohjelma:	7,046	4,251	2,765	3,120	3,120
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:					
		- Valtakunnallinen					
		- Alueellinen	4,006	2,314	1,013	1,440	1,440
		EU:n rahoitus yhteensä	13,281	8,056	2,540	8,660	8,760
		Valtion rahoitus yhteensä	13,033	8,512	4,306	2,101	2,305
		Kuntien rahoitus (arvio)	2,588	2,400	2,400	2,400	2,400
		Julkinen rahoitus yhteensä	28,902	18,968	9,246	13,161	13,465
		Yksityinen rahoitus (arvio)					
		RAHOITUS YHTEENSÄ	28,902	18,968	9,246	13,161	13,465

LIITE 2.

Pohjois-, Itä- ja Keski-Suomen maakuntien esitys neuvottelukysymykseksi:

LAGUNA – Yhteiseurooppalainen tieteen suurhanke Suomeen

Pyhäjärvellä sijaitseva Pyhäsalmen kaivos on ainoana ehdolla sijoituspaikaksi kokoluokaltaan 500-900 miljoonan euron monialaiselle, neutriino-/astrohiukkasfysiikkaan keskittyvälle tutkimusasemalle, jossa CERN on mukana keskeisenä toimijana. LAGUNA LBNO-konsortio on tehnyt asiasta kesäkuussa CERN:in v. 2013 uudistettavaa strategiaa varten ns. *Expression of Interest*-esityksen, jota tuki n. 20 organisaatiota omassa esityksessään, mm. Euroopan astrohiukkas-fysikkojen organisaatio, AP-PEC/ASPERA.

Pyhäsalmen kaivos on valikoitunut seitsemän eri maissa sijainneen ehdokkaan joukosta hyvien kulkuyhteyksiensä, erinomaisen infransa, vakaan kallioperänsä, alhaisen taustasäteilynsä ja erityisesti lähes optimaalisen etäisyytensä (CERN:stä 2300 km) vuoksi. Lisäksi kaivos on otettavissa tutkimuskäyttöön juuri oikeaan aikaan tiedossa olevien malmivarojen loppuessa v. 2018.

Sijaintipaikan ja keskuksen sijoitettavien instrumenttien teknisiä ominaisuuksia on selvitetty kahdessa EU:n FP7-tutkimusohjelman rahoittamassa yhteiseurooppalaisessa hankkeessa, joissa on ollut mukana n. 50 tiede- ja teollisuuspartneria 13 eri maasta, Suomesta Oulun, Jyväskylän ja Helsingin yliopistot sekä teollisuuspartnerina Kalliosuunnittelu Oy Rockplan Ltd. Mukana on myös partnereita USA:sta, Japanista ja Venäjältä.

Tutkimusympäristön rakentamisella uskotaan olevan merkittävää vaikutusta Pohjois-Pohjanmaan lisäksi kaikkien neljän lähimaakunnan (Keski-Suomi, Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Kainuu) yritystoimintaan erityisesti kone- ja laitevalmistuksen, ICT-alan, kemian alan ja palvelualojen (mm. matkailu- ja hyvinvointi-palvelut) osalta. Lisäksi vaikutukset yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen II asteen koulutus-, tutkimus- ja innovaatio-toimintaan olisivat huomattavia ja tutkimusyksikkö vaikuttaisi erityisesti nuorten suuntautumiseen matemaattis-luonnontieteellisten, tekniikan, kielten ja hyvinvointi- ja palvelualojen opiskeluun.

Neutriinotutkimus on voimakkaasti kasvava tutkimusala. Mittauksia tehdään syvällä maan alla taustasäteilyn eliminoimiseksi. Ilmiöiden harvinaisuuden ja vaikean mitattavuuden vuoksi mittalaitteet ovat erityisen suuria. Pyhäjärvelle suunnitellulla laitteistolla on mahdollisuus saavuttaa tieteen peruskäsityksiä muuttavia ja varmistavia tuloksia: tietoa luonnonlakien toiminnasta ja maailmankaikkeuden rakenteesta. Optimaalisella etäisyydellä CERN:stä on suuri merkitys, kun halutaan neutriinosuihkun avulla varmistaa mm. neutriino-oskillaatioon, CP-rikkoon ja materia-antimateria-epäsuhteeseen liittyviä mittaustuloksia ja tutkia aineen häviämättömyyttä protonin hajoamisen mittauksilla. Myös maailmankaikkeuden rakenteeseen, supernovien räjähtämiseen ja auringon ja maan ydinten rakenteeseen liittyvät ilmiöt ja atomivoimalojen tuottamat neutriinot ovat tutkimuksen kohteena.

CERN-taustaisilla tutkijoilla on tavoitteena (tutkimusjohtaja Bertoluccin lausunto, 10/2012) rakentaa v. 2018 mennessä LAGUNA:n LAr-instrumentin protolaite ja sen jälkeen ns. lähimittausasema CERN:in alueelle ja suunnata neutriinosuihku ja rakentaa ns. etämittausasema Pyhäjärvelle. 10-20 vuoden kuluttua on lisäksi tarkoitus suunnitella selvästi suurenergisempien neutriinon tuottamista ns. neutriinotehtaassa ja vastaavan mittausaseman rakentamista Pyhäjärvelle. Tämä tarkoittaa useiden vuosikymmenten mittaista tutkimustoimintaa Pyhäjärvellä.

Kysessä olisi ensimmäinen yhteiseurooppalainen tutkimusasema Suomessa. Se tarjoaisi jo rakentamisvaiheessa merkittävän yhteistyö- ja kansainvälistymismahdollisuuden globaalien huippuyliopistojen kanssa sekä TKI-alustan korkeakouluille ja yrityksille ja toisi niille myös laite-, materiaali- ja palvelutilauksia. Hankkeen taloudellinen ja työllistävä vaikutus on mittava. Työvoiman tarve rakentamisaikana on useita tuhansia työvuosia riippuen rakennettavan tutkimusaseman (1-2 instrumenttia) ja tarvittavan luolaston koosta. Myös tarvittavat luolaston laajennukset tutkimusaseman paikalle houkuttelevia uusia kohteita ja matkailun edellyttämää kävijäkeskusta (visitor center) varten ovat huomattavat ja tulisi ehdottomasti huomioida jo suunnitteluvaiheessa. Keskukselta ympäristöineen olisikin mahdollista luoda merkittävä kansainvälinen tutustumiskohde, jossa kävisi vuosittain kymmeniä tuhansia vierailijoita, ja joka saisi aikaan uutta yritystoimintaa mm. matkailuun ja palveluihin liittyen.

Rakentamisen suorista kustannuksista 50-70% voidaan olettaa tulevan rahavirtana kansalliseen ja paikalliseen talouteen, yhteensä 280-630 miljoonaa euroa riippuen jälleen instrumenttien lukumäärästä. Hyötyjä paikalliselle taloudelle tulee vuosikymmenten ajan, sillä toiminta-aika on oletettavasti 30-50 vuotta. Tutkimuskeskuksen pysyvä henkilöstö on arviolta 50-75 henkeä. Välillinen työllistävä vaikutus on moninkertainen. Lisäksi tutkimuksesta käyttää vuosittain useita satoja kansainvälisiä tutkijoita, jotka viipyvät keskuksessa tyyppillisesti kahdesta viikosta kahteen kuukauteen.

Soveltavan tutkimuksen ja elinkeinoyhteistyön mahdollisuudet hankkeessa liittyvät kaivosteollisuuden tuotanto-tekniologioihin ja mammuttimaisten luolastojen, puhdastilojen ja laitteistojen rakentamiseen. Myös betoni- ja teräsrakentamisen ja rakennesuunnittelun, logistiikan (valtavat kuljetukset Kokkolan satamasta kaivosalueelle ja edelleen kaivokseen), kuljetusten, kemian alan (erittäin mittavat tuikeluosten tuotanto ja puhdistustislaukset) ja informaatioteknologian (valtava tiedonsiirto- ja käsittelykapasiteetin tarve) osalta yhteistyöhaasteet ja –mahdollisuudet ovat erityisen merkittäviä.

Energian ja ympäristön osalta sovelluksia voidaan etsiä jäähdytykseen ja lämmitykseen ja uusietuvien energiamuotojen hyödyntämiseen. Rakennetun ympäristön tutkimusalueella voidaan selvittää kestävää ja energiatehokasta yhdys-kuntarakennetta. Tutkimusympäristön odotetaan myös tuovan valaistusta mm. uusista materiaaleista (ultralujat teräkset) sekä älykkäistä koneista ja laitteista.

Maakuntien liitot (Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Savo ja Kainuu) tukevat LAGUNA-hanketta edistävän tiedeyhteisön linjauksia, joissa panotetaan:

- Valtiovallan pikaista sitoutumista isäntämaana toimimiseen ja hankkeen vaatimaan taloudelliseen panostukseen (*Suomen Akatemia linjaa mielipidettään hankkeseen 7.11.2012 pidettävässä kokouksessa. Ministeri Jyri Häkämies järjestää ministeriryhmän keskustelun hankkeesta 12.12.2012, mukana mm. liikenneministeri Merja Kyllönen*)
- LAGUNA-tutkimuskeskuksen tarkkaa sijaintipaikkaa koskevien tutkimusten (ns. kenttätutkimukset) rahoituksen (n. 2 milj. euroa) järjestämistä
- LAGUNA:n lisäksi uusien kokeiden ja matkailun vaatimien tilaratkaisujen välitöntä huomioimista tilasuunnitelmia tehtäessä
- Suomen pikaista liittymistä ApPEC/ASPERA-järjestöön, joka koordinoi eurooppalaista astrofysiikan tutkimusta ja käsittelee tutkimuksen rahoitusta (kaikki muut EU-maat ovat järjestön jäseniä). Jäsenyys on oleellinen LAGUNA-tutkimusaseman sijoittamiseksi Pyhäjärvelle.
- Alan tutkimustoiminnan vakiinnuttamista Suomessa, Pyhäsalmen maanalaisen fysiikan keskuksen (CUPP) toiminnan vakiinnuttamista ja kehittämistä monialaiseksi tutkimuskeskukseksi (1 milj €/v)
- Hanketta tukevan soveltavan TKI-toiminnan lisäämistä kansainvälisten ja kotimaisten yritysten, yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyönä

LIITE 3.

KAINUUN YHTEISTYÖASIAKIRJA

VUODELLE 2013

Maakuntahallitus III (MYR) 8.10.2012
Maakuntavaltuusto 22.10.2012

Euroopan unioni
rakennerahastot

KAINUUN YHTEISTYÖASIAKIRJA VUODELLE 2013

ALUEELLINEN KILPAILUKYKY JA TYÖLLISYYS –TAVOITE (EAKR)

Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmassa eli TOTSU 2013 – 2014 määritellään määrällisistä tavoitteista tärkein eli asukasta kohti lasketun bruttokansantuotteen kasvattaminen Kainuussa muuta maata nopeammin.

Kainuun maakunnan talouselämän kasvu perustuu osaamistason kohottamiseen. Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten lisäksi Kainuussa kehitetään paikallisia, verkostoituneita osaamiskeskittyymiä, jotka ovat keskittyneet yritysten tarpeiden tyydyttämiseen tutkimuksessa, tuotekehityksessä, innovaatioiden kaupallistamisessa ja markkinoinnissa.

Klustereiden kehittäminen ja tuotantorakenteen uudistaminen (klustereita ovat: ICT, elektroniikka sisältäen metallin; matkailu; luonnonvarat sekä muuten kehitettäväksi todettu laajasti työllistävä palveluala.

Toimintalinja 1: Yritystoiminnan edistäminen

Tavoitteet:

Toimintalinjan tavoitteita EAKR-ohjelman mukaan ovat:

- Elinkeinopohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen
- Innovatiivisten, elinkelpoisten ja kasvukykyisten yritysten syntyminen
- Teollisten ja palvelualan yritysten kilpailukykyyn vahvistaminen
- Yritysten kasvumahdollisuuksien turvaaminen
- Yritysten innovaatiotoiminnan lisääminen ja innovatiivisten liiketoimintojen kehittäminen
- Yritysten innovaatioprosessien tehostaminen
- Markkinaehtoisten yrityspalveluiden ja palveluyrittäjyyden lisääminen
- Uusien markkinalähtöisten tuotteiden ja palvelujen aikaansaaminen
- Kestävän kehityksen huomioon ottaminen yritystoiminnassa
- Tuottavuuden kohottaminen
- Vientikaupan kehittäminen.

Ohjelmatoimenpiteillä saavutettavat yritystoiminnan kehittämisen **määrälliset tavoitteet** Kainuuseen suhteutettuina ovat seuraavat:

		Ohjelma-asiakirja	Finnvera	ELY-keskus
Uudet työpaikat (htv)	miehet	141	20	75
	naiset	91	5	25
	yhteensä	232	25	100
Uudet yritykset	miesyritykset	22	5	5
	naisyrietykset	11	1	5
	yhteensä	33	6	10
Yritysten T&K-hankkeet % (osuus TL 1:n rahoituskehyksestä)			32	
Uudet T&K-työpaikat (htv)			7	
Ympäristöpositiiviset hankkeet % (osuus			20	
Tasa-arvoa edistävät hankkeet % (osuus			11	

Lisäksi yritysten liikevaihdon kasvu tuetuissa yrityksissä ja niiden viennin osuus ovat seurattavia indikaattoreita.

Painopisteet:

Yritystoiminnan edistämiseksi toimintalinjalla tuetaan erityisesti yrittäjyyttä, uusien yritysten luomista ja kasvukykyisiä ja kehittyviä yrityksiä. Yrityskannan vahvistaminen ja yritystoiminnan dynamiikan turvaaminen edellyttävät uusien yritysten perustamista, siihen liittyvän toimintajärjestelmän vahvistamista ja prosessien aktivointia. Yrityksille suunnatut kehittämistoimenpiteet kohdistetaan erityisesti innovatiivista osaamista edustaviin ja/tai kasvupotentiaalia omaaviin yrityksiin ja yritysryppäisiin niiden kilpailukykyä vahvistaviin hankkeisiin. Pk-yritysten kehittämisen ohella avainaloille pyritään saamaan suuria veturiyrityksiä, jotka vauhdittavat teknologian siirtoa ja yhteistyöverkostojen luomista pk-yrityksiin. Suurilla yrityksillä on merkittävä rooli innovaatiojärjestelmissä tiedon ja osaamisen kehittäjinä ja hyödyntäjinä, pk-yritysten asiakkaina ja partnereina, erikoistuneiden palveluiden tarvitsijoina sekä mahdollisena kanavana pk-yrityksille kansainvälistymisessä.

Tuettava toiminta:

- Yrittäjyyttä ja uusien yritysten perustamista edistetään
- Kasvuhakuisten yritysten kilpailukykyä kehitetään

Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)

Rahoitusta suunnataan korkeatasoisiin yritystoimintaa edistäviin kehittämishankkeisiin, joiden tavoitteena on yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyyn parantaminen. Rahoitettavat kehittämishankkeet vaikuttavat merkittävästi yrityksen kasvuun, teknologiaan, kansainvälistymiseen, tuottavuuteen tai liiketoimintaosaamiseen.

Tavoitteet: mm. kilpailukykyyn ja kasvumahdollisuuksien turvaaminen, innovatiivisten, elinkelpoisten ja kasvukykyisten yritysten syntyminen, tuottavuuden, innovaatiotoiminnan ja kv-toiminnan lisääminen sekä työllisyyden ja kestävän kehityksen edistäminen.

Toimenpiteet:

- Yritys- ja yritysryhmäkohtaiset kehittämishankkeet
- Energiahankkeet

Finnvera Oyj Kajaanin aluekonttori

Käytettävissä seuraavat EAKR-tuetut tuotteet yritysrahoituksessa:

- Investointi- ja käyttöpääomalaivat

”Finnvera Oyj:n Kajaanin aluekonttorin EAKR -korkotuettujen lainojen myöntämistavoite v. 2013 on 5,0 milj.”

Toimintalinja 2: Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen ja osaamisrakenteiden vahvistaminen

Toimintalinjan tavoitteita EAKR-ohjelman mukaan ovat:

- Dynaamisten, kansainvälisesti kilpailukykyisten ja vetovoimaisten innovaatioympäristöjen ja –verkostojen kehittäminen
- Kansallisesti ja kansainvälisesti vetovoimaisten ja vahvojen osaamiskeskittymien luominen tutkimuksen ja teknologiakehityksen avainaloille
- Liiketoimintaverkostojen vahvistaminen ja veturiyritysten hankintaverkostojen laajentaminen
- Kansainvälisesti toimivien koti- tai ulkomaisten veturi/ankkuriyritysten ja muiden merkittävien toimijoiden sijoittuminen alueelle
- Tutkimus- ja oppilaitosten t&k –toiminnan ja yhteistyön lisääminen
- Yritystoiminnan toimintaedellytysten vahvistaminen

Ohjelman toimintalinjan 2 **määrälliset tavoitteet** Kainuuseen suhteutettuina ovat seuraavat:

Uudet työpaikat (htv)	miehet	7	
	naiset	5	
	yhteensä	12	
Uudet yritykset	miesyritykset	2	
	naisyrietykset	2	
	yhteensä	4	
T&K-hankkeet % (osuus TL 2:n rahoituskehiksestä)			59
Uudet T&K-työpaikat (htv)			6
Ympäristöpositiiviset hankkeet % (osuus TL 2:n rahoituskehiksestä)			15
Tasa-arvoa edistävät hankkeet % (osuus TL 2:n rahoituskehiksestä)			15

Toimintaympäristöä, verkostoitumista sekä innovaatio- ja osaamisrakenteita tuetaan:

- vahvistamalla teknologian ja osaamisen siirtoa ja tuotekehityspalveluja
- edistämällä innovaatio toimijoiden yhteistyötä, yhteistyömalleja ja kansainvälistymistä
- vahvistamalla julkisen sektorin ja yritysten välistä yhteistyötä kansainvälistymisessä ja markkinoinnissa
- luomalla edellytykset kansainvälisten yritysten toimintojen sijoittumiselle
- luomalla ja vahvistamalla innovaatioympäristöjä ja osaamiskeskittymiä, joissa innovaatiot kehittyvät ideasta kaupallisiin tuotteisiin ja palveluihin, sekä edistämällä jo luotujen ympäristöjen käyttöä.
- kehittämällä tutkimustulosten kaupallistamiseen erikoistuneita innovaatiopalveluja
- kehittämällä osaamis- ja kulttuurirakenteita
- edistämällä elinkeinotoiminnan monipuolistamisen kannalta välttämättömiä toimitilaratkaisuja ja yrityshautomotoimintaa
  - kehittämällä uusia verkostomaisia toimintatapoja sekä tieto- ja kommunikaatioteknologiaa hyödyntäviä ratkaisuja
  - edistämällä uusiutuviin energialähteisiin liittyvää toimintaa.

Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)

Tavoitteet:

- Yritystoiminnan toimintaedellytysten vahvistaminen innovaatioympäristöjä kehittämällä sekä toimitilaratkaisuilla
- Kansallisesti ja kansainvälisesti vetovoimaisten ja vahvojen osaamiskeskittymien luominen tutkimuksen ja teknologiakehityksen avainaloille
- Dynaamisten, kansainvälisesti kilpailukykyisten ja vetovoimaisten innovaatioympäristöjen ja verkostojen kehittäminen

Toimenpiteet:

- Pk-yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeet sekä kuntien toimitilaratkaisujen tukeminen
- Tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja yliopistojen tutkimushankkeet
- Kansainvälisesti verkottuneet tai tutkijanvaihtoa sisältävät tutkimushankkeet
- Yritysten tutkimus- ja tuotekehityshankkeet

Kainuun liitto

Kainuun liiton rahoitus painottuu maakuntaohjelman mukaisesti elinkeinopoliittisesti uutta luoviin verkostohankkeisiin, joissa yritykset ovat mukana. Cemiksen kehittäminen on yksi rahoituksen kohteita.

Toimenpiteillä vahvistetaan innovaatio- ja osaamisrakenteita. Siellä mm. ICT- ja elektroniikka on yksi keskeinen osa-alue. Tavoitteena on saada alueelle syntymään vahvaa osaamista, joka palvelee yritys-toimintaa, koulutusta, tuotekehitystä jne.

Toimintalinja 3: Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen

Toimintalinjan tavoitteita EAKR-ohjelman mukaan ovat:

Itä-Suomen saavutettavuuden ja sisäisten yhteyksien parantaminen,

- Liikenneyhteyksien ja logististen järjestelmien toimivuuden parantaminen,
- Tietoyhteiskunta- ja viestintäpalvelujen esteetön ja tasa-arvoinen saatavuus,
- Itä-Suomen palvelurakenteen kehittäminen huomioiden harva asutus, pitkät etäisyydet ja väestön ikääntymisen aiheuttamat erityisvaatimukset,
- Hyvä ympäristö

Toimintalinjan määrälliset tavoitteet ovat seuraavat:

Hyvinvointipalveluhankkeet % (osuus TL 3:n rahoituskehiksestä)	8
Alueen vetovoimahankkeet % (osuus TL 3:n rahoituskehiksestä)	10
Ympäristöpositiiviset hankkeet % (osuus TL 3:n rahoituskehiksestä)	35
Tasa-arvoa edistävät hankkeet % (osuus TL 3:n rahoituskehiksestä)	5

Tuettava toiminta:

- Saavutettavuuden parantaminen.
- Alueiden vetovoimaisuuksien parantaminen.
- Uusiutuvan energiankäytön lisääminen.
- Ympäristön kunnostaminen ja ympäristöriskien hallinnan parantaminen
- ympäristön tilaa kohentavien menetelmien, toimintatapojen tai teknologian kehittäminen

Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELYn) rahoituksella tuetaan mm. hankkeita, jotka parantavat ympäristön tilaa, ympäristöriskien hallintaa, arvokkaiden luonto- ja kulttuurikohteiden säilymistä tai matkailun toimintaedellytyksiä.

Kainuun liitto keskittyy rahoituksessaan tietoyhteiskunnan ja etäoppimiseen kehittämiseen sekä matkailussa hyödynnettävissä olevien kulttuuripalveluiden edistämiseen ja matkailua palvelevan infran kehittämiseen.

MANNER-SUOMEN ESR-OHJELMA, ITÄ-SUOMEN OSIO

Toimintalinja 1: Työorganisaatioiden, työssä olevan työvoiman ja yritysten kehittäminen sekä yrittäjyden lisääminen

Toimintalinjan tavoite:

Luodaan kehityskykyisiä, jaksavia ja muuntuvia työorganisaatioita ja yritystoimintaa; turvataan työllisyys ja osaamisen kehittäminen koko Itä-Suomessa huolimatta harvan asutuksen aiheuttamista ongelmista.

Kuvaus rahoitettavasta toiminnasta:

Työyhteisöjen joustavuuden ja muutosvalmiuden lisääminen. Monimuotoistuvat työyhteisöt sekä työhyvinvoinnin turvaaminen.

Pk-yritysten johdon ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä tuottavuuden ja innovatiivisuuden kehittäminen yrityksissä.

Yrittäjyyden edistäminen, alkavien yritysten tukeminen ja erityisryhmien yrittäjyyden tukeminen.

Kohderyhmät:

- työorganisaatioiden ja yritysten henkilöstö ja johto
- yrittäjät ja yrittäjäksi aikovat, erityisesti naisyrittäjät
- toisen asteen ja korkeakoulujen opiskelijat yrittäjyishankkeissa
- koulutus-, tutkimus- ja työvoimapalvelujen henkilöstö
- kehittäjäorganisaatioiden henkilöstö
- työttömät, työttömyysuhan alaiset yrittäjyishankkeissa

Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)

Rahoitusta suunnataan yrityksille tarkoitettuihin, tuotteistettuihin asiantuntijapalveluihin ja yritysten koulutushankkeisiin sekä muihin yritysten ja niiden henkilöstön osaamistason nostamiseen ja kehittämiseen tähtääviin hankkeisiin ja näiden lisäksi rekrytointihankkeisiin. Painopisteitä ovat mm. yrittäjyyden edistäminen, uutta liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja luovat toimenpiteet sekä alkavien ja toimivien yritysten liiketoimintaosaamisen kehittäminen ja pk-yritysten kasvun, kansainvälistymisen, johtamisen, yritysverkostojen sekä sukupolven/omistajanvaihdosten edistäminen.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

- Työmarkkinoiden vetovoiman vahvistaminen
- Alkavan yrittäjyyden ja positiivisen yrittäjyysilmapiirin tukeminen
- Uutta liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja luovat toimenpiteet
- Yritystoiminnan eri muotojen tukeminen (esim. sosiaaliset yritykset) ja yritystoiminnan mahdollisuudet vaihtoehtona työttömyydelle
- Työorganisaatioiden, yritysten ja työssä olevan työvoiman osaamisen kehittäminen
- Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen
- Työorganisaatioiden kehittäminen
- Työhyvinvoinnin edistäminen
- Työssä jaksamisen ja -viihtyvyyden edistäminen
- Alueen toimijoiden yhteistyön vahvistaminen
- Yrittäjien ja yritysten henkilöstön liiketoimintaosaamisen kehittäminen
- Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen kehittäminen
- Yritysten omistajuuden/sukupolvenvaihdosten tukeminen
- Yritys-Suomi -palvelumallin vahvistaminen

Toimintalinja 2: Työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen

Toimintalinjan tavoite:

Mahdollisimman moni työkäinen sidotaan yhteiskuntaan työmarkkinoille osallistumisen kautta.

Kuvaus rahoitettavasta toiminnasta:

Työmarkkinoiden toimivuuden edistäminen sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon varmistaminen.

Rakenteellisen työttömyyden alentaminen.

Pitkittyneen työttömyyden ja sen seurausvaikutusten lievittäminen.

Sosiaalisen osallisuuden edistäminen yhdenvertaisten työmarkkinoiden kehittämiseksi.

Nuorten työvalmiuksien kehittäminen ja koulutuksen keskeyttämisen alentaminen.

Ikääntyvien työllistyvyyden tukeminen.

Syrjäytymisen ehkäiseminen.

Kolmannen sektorin roolin vahvistaminen työllistävässä toiminnassa.

Kohderyhmät:

- pitkäaikais-, toistuvais- ja rakennetyöttömät, erityisesti ikääntyneet työnhakijat
- vaikeasti työllistyvät työnhakijat, kuten maahanmuuttajat ja vajaakuntoiset
- nuoret, jotka ovat aikeissa keskeyttää koulutuksen tai eivät omaehtoisesti hakeudu koulutukseen tai koulutuksesta työelämään, sekä nuoret jotka ovat syrjäytymisvaarassa
- erityistä tukea vaativat opiskelijat
- työttömät naiset ja miehet hankkeissa, joissa vähennetään sukupuolten mukaista jakoa työelämässä ja koulutuksessa
- henkilöt, jotka ovat vaarassa syrjäytyä ennen työmarkkinoille tuloaan

Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)

Tavoite:

Mahdollisimman monen työkäisen ja erityisesti nuoren sitominen yhteiskuntaan työmarkkinoille osallistumisen kautta sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ja vaikeassa asemassa olevien työttömien työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen.

Toimenpiteet: mm.

- Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantaminen, rakenteellisen työttömyyden alentaminen
- Työnhakijoiden osaamisen ja toimintakyvyn kehittäminen
- Tasa-arvoisten opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksien kehittäminen
- Ikääntyvien ja alhaisen koulutustason omaavien työttömien kouluttautumisen tukeminen
- Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulutuksesta ja työelämästä syrjäytymisen ehkäiseminen
- Koulutuksesta työelämään siirtymisen tukeminen
- Väli työmarkkinoiden toiminnan kehittäminen ja hyödyntäminen
- Työnantajien rekrytointikynnyksen madaltaminen
- ESR-hankkeissa tukielpoiset työvoimapolitiittiset toimenpiteet (työvoimakoulutus, palkkatuki, starttiraha)

Rakenerahastotoimin edistetään valtakunnallista sosiaali- ja terveyspolitiikkaa, maakunnan aluekehitystyötä ja luodaan edellytyksiä ihmisten hyvinvoinnille.

Toimintalinja 3: Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis- ja palvelujärjestelmien kehittäminen

Toimintalinjan tavoite:

Työmarkkinoiden muutosvalmius ja kyky jatkuvaan uudistumiseen sekä työmarkkinoiden haasteiden ennakoiminen ja niihin valmistautuminen. Toimiva alueellinen innovaatiojärjestelmä, koulutuksen parantunut laatu joustavien opintoketjujen kehittäminen.

Kuvaus rahoitettavasta toiminnasta:

Alueellisten osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointi.

Työelämälähtöisten ja -läheisten palvelu- ja koulutusjärjestelmien kehittäminen.

Innovaatioympäristöjen ja -verkostojen luominen ja tukeminen.

Kohderyhmät:

- työorganisaatioiden ja yritysten henkilöstö
- yrittäjät ja yrittäjiksi aikovat
- matalammin koulutetut ja ikääntyneet henkilöt
- yrityspalveluorganisaatiot
- työttömät ja opiskelijat kehitettäessä palvelu- ja koulutusjärjestelmiä
- koulutus-, tutkimus- ja työvoimapalveluorganisaatioiden henkilöstö

Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)

ESR-rahoituksella luodaan Kainuun korkeakoulustrategian mukaisesti riittävän laaja ja monipuolinen sekä laadultaan kilpailukykyinen yliopisto-opetusta ja tutkimusta tarjoava kokonaisuus, joka vastaa maakunnan kehittämistarpeisiin. Rahoituksella tuetaan innovaatioympäristöjen ja -verkostojen kehittymistä. Erityisinä kohteina ovat Kajaanin yliopistokeskuksen ja Kajaanin ammattikorkeakoulun kehittäminen palvelemaan alueen yritysten ja elinkeinoelämän kehittymistä sekä alueen ihmisten hyvinvointia. Kehitetään osaamis- ja palvelujärjestelmiä siten, että ne edistävät työmarkkinoiden toimintaa. Toimintalinjassa kehitetään työmarkkinoiden toimintaa edistäviä osaamis- ja palvelujärjestelmiä, mikä on yksi keskeinen osa Kainuun työllisyyden kehittämistä.

Toimenpiteet mm:

- Innovaatiotoiminnan edistäminen, innovaatioympäristöjen ja -verkostojen luominen
- Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laadun nostaminen lisäämällä koulutus-, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden, oppilaitosten sekä yritysten välistä verkostoitumista ja yhteistyötä
- Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimustiedon ja osaamisen siirtäminen yritysten käyttöön
- Yliopistokeskuksen ja ammattikorkeakoulun välisen yhteistyön edistäminen
- Koulutuksen kehittäminen alueellisten tarpeiden mukaisesti
- Koulutuksen työelämävastaavuuden ja koulutuksesta työelämään siirtymisen edistäminen, opettajien työelämäyhteydet, työpaikkaohjaajien koulutus
- Työpaikalla tapahtuvan oppimisen edistäminen ja mahdollistaminen kaikilla koulutusaloilla
- Työelämässä tapahtuvan oppimisen käytäntöjen kehittäminen
- Opiskelun mahdollistaminen työn ohessa, oppimisen ohjaus yrityksissä
- Osaamiskeskeytymien verkottumisen lisääminen
- Alueellisten osaamistarpeiden ennakointi
- Työelämälähtöisten ja -läheisten palvelujärjestelmien sekä osaamistarpeita vastaavien järjestelmien ja mallien kehittäminen
- Työllistymistä edistävien menetelmien kehittäminen
- Alueellisten osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointi
- Työelämäyhteistyö, osaamiskumppanuudet ja verkostomaisten toimintatapojen luonti yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa

Toimintalinja 4: Jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö ESR-toiminnassa**Ohjelman tavoite:**

Työperusteisen maahanmuuton edistäminen sekä hyvien käytäntöjen etsiminen ja levittäminen EU:n sisällä.

Kohderyhmät:

- työperusteiseen maahanmuuttoon liittyvät viranomaiset alue- ja paikallisella tasolla, sekä lähömaissa
- lähtömaiden kansalaiset, erityisesti työperusteiset maahanmuuttajat ja heidän perheenjäsenensä
- hyvien käytäntöjen etsimiseen ja kansainväliseen kokemusten vaihtoon liittyvät yhteistyökumppanuudet (alueelliset, kansalliset ja temaattiset verkostot)
- oppilaitokset
- sidosryhmien edustajat (kansalaisjärjestöt, työmarkkinaosapuolet)

Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)

Tavoite:

Kansainvälinen yhteistyö viranomaisten, alueiden ja erilaisten verkostojen kesken lisäarvon saamiseksi suomalaiseen työvoima-, elinkeino-, kulttuuri- ja koulutuspolitiikkaan

Toimintalinjan yksi keskeisimmistä tavoitteista on työperäisen maahanmuuton tukeminen.

Toimenpiteet mm:

- Erityisesti työperusteisen maahanmuuton edistäminen
- Monikulttuurisuushankkeet
- Yhteistyö viranomaisten ja alueiden sekä alueellisten, temaattisten ja kansallisten verkostojen kesken. Erityisesti Venäjän suuren merkityksen huomioiminen mm. kauppa-, liiketoiminta-, työvoima-, koulutus- ja kulttuuriosaamisen kehittämisessä
- Koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistämiseen liittyvät hankkeet
- Uudenlaisten koulutusohjelmien kehittäminen maahanmuuttajille
- Kulttuurin vientihankkeet ja kansainvälinen kulttuuriyhteistyö
- Monikulttuuristen opiskeluympäristöjen tukeminen
- Suvaitsevaisuuden edistäminen ja maahanmuuttajien ja heidän perheidensä integroitumisen helpottaminen
- Hyvien käytäntöjen etsiminen ja levittäminen kansainvälisesti

Maaseudun kehittäminen

Maaseudun kehittämistoimia jatketaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007 – 2013 mukaisin ja kansallisin kehittämistoimin

Kainuussa odotetaan toteutuvan rakennekehitystä tukevia kehittämis- ja investointihankkeita seuraavat määrät vuonna 2013:

		Kansallinen ja EU-rahoitus	
		Lukumäärä	Kokonaiskustannukset € 1)
1.	Lypsykarjanavetat	10	7 500 000
2.	Lihakarjanavetat	5	1 000 000
3.	Sikalat		
4.	Lampolat	1	60 000
5.	Ympäristönsuojeluinvestoinnit		
6.	Paliskuntien EU:n osarahoittamat investoinnit		
7.	Muut maatalouden investoinnit	50	800 000
8.	Maatilojen ns. annex-investoinnit 2)	5	80 000
9.	Tilanpidon aloittamiset	10	1 000 000
10.	Maatilojen biokaasulaitokset	2	450 000
	Yhteensä		10 890 000

Kainuun Elinkeino- luonnonvara ja ympäristökeskukselle tullaan osoittamaan vuoden 2013 talousarviossa määrärahaa momentilta 30.10.61 (EU-osuus) 0,820 milj. euroa ja momentilta 30.10.62 (valtion osuus) 0,433 milj. euroa myöntämisvaltuutta.

Manner – Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteutuksessa ovat käytössä seuraavat maaseutuasetuksen mukaiset toimintalinjat ja toimenpiteet:

TL 1. Maa- ja metsätalouden kilpailukyvyyn parantaminen

1. Toimet alan toimijoiden tietämyksen ja henkilökohtaisten toimintaedellytysten parantamiseksi

Käytettäviä toimenpiteitä ovat nuoren viljelijän aloitustuki ja maa- ja metsätalouden aloilla toimivien koulutus ja tiedotus

- maatilojen sukupolvenvaihdosten tukeminen 10 tilalla
- 1 maa- ja metsätalouden harjoittajia koskevan koulutus- ja tiedonvälityshankkeen rahoitus eri toteuttajatahoille

2. Toimet alan fyysisten toimintaedellytysten rakenteelliseksi uudistamiseksi ja kehittämiseksi ja innovoinnin edistämiseksi

Käytettäviä toimenpiteitä ovat maatilojen investointituet maito- ja lihasektorille, maa- ja metsätaloustuotteiden arvon lisääminen, elintarvikkeiden jatkojalostus, puunjalostus ja yhteistyö maatalouden ja elintarvikealan sekä metsätalouden uusien tuotteiden, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseksi

- rakennusinvestointien tukitoimet 20 maatilalle
- yritystuet 10 maaseudun pienyritykselle
- yritystuet yritysryhmille (2kpl)
- teemaohjelmien koordinoitihankkeet 1 kpl
- maatilatalouden elinkeinojen kehittämishankkeet 6 kpl
- koulutus ja tiedonvälityshankkeet 2 kpl

TL 3 Maaseutualueiden elämän laatu ja maaseudun elinkeinojen monipuolistaminen

1. Maaseutualueiden elämänlaatu ja elinkeinojen monipuolistaminen

Käytettäviä toimenpiteitä ovat maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseen tarkoitetut toimenpiteet, toimenpiteet yrittäjyyden edistämiseksi ja maaseutuyritysten kehittämiseksi, taloudellisen toiminnan laajentaminen maatalouden ulkopuolelle, tuki yritysten perustamiseen ja kehittämiseen sekä matkailuelinkeinojen edistäminen.

- koordinoitihankkeet 3 kpl
- maaseudun elinkeinojen kehittämishankkeet 8 kpl

2. Maaseudun elämänlaadun parantamiseen tarkoitetut toimenpiteet

Käytettäviä toimenpiteitä ovat elinkeinoelämän ja maaseutuväestön peruspalvelut, kylien kunnostaminen ja kehittäminen, maaseutuperinnön säilyttäminen ja edistäminen ja koulutus ja tiedotus

- teemaohjelmien koordinoitihankkeet 1 kpl
- yritystuet maatilojen toimintojen monipuolistamishankkeisiin 10 kpl
- yritystuet maaseudun mikroyrityksille 35 kpl
- yritystuet yritysten yritysryhmähankkeille 1 kpl
- yleiset kehittämishankkeet 6 kpl
- yleishyödylliset investointihankkeet (sisältäen pienehköt kyläverkkohankkeet) 3 kpl
- koulutushankkeet 2 kpl

Rahoituksen ennakoitu alustava jakauma Kainuun alueellisen maaseutusuunnitelman päämäärien ja tavoitteiden on seuraava:

Elinvoimainen ja monipuolinen elinkeinotoiminta	65 %
1. Monipuolinen yritystoiminta	
2. Elinvoimainen maatalous ja elintarviketuotanto	
3. Kestävä metsä- ja puutalous	
4. Toimiva kala-, riista- ja porotalous	

Elämisen laadun ja hyvinvoinnin parantaminen	25 %
1. Kattavat maaseudun peruspalvelut	
2. Laadukas asuin-, työ- ja vapaa-ajanympäristö	
3. Turvallinen ja toimiva infrastruktuuri ja tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntäminen	
Monipuolinen kehittäjäverkosto ja toimiva maaseudun osaamisrakenne	10 %
1. Vahva ohjelmallisuus ja voimakas paikallinen omatoimisuus	
2. Vahvistuva yhteistyö	
3. Toimivat maaseudun osaamisrakenteet	

Paikalliset toimintaryhmät ovat saaneet omat erilliset määrärahavaltuudet omien ohjelmiensa toteutukseen.

KALATALOUS

Kainuun ELY-keskuksen kalatalouden ryhmä toteuttaa Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelmaa Kainuussa hallinnoimalla ja käyttämällä Euroopan kalatalousrahaston (EKTR) vuosittaisen kiintiön (Euroopan kalatalousrahasto 70 000 € ja valtion vastinosuus 95 000 €) vuosina 2013. Vesiviljelyn orastavat investointitarpeet uuteen teknologiaan (kiertovesilaitokset) voi lisätä määrärahan tarvetta.

Kalatalouselinkeinon kasvuedellytyksiä tuetaan panostamalla edelleen kalansaaliin korkean laadun säilymiseen tiukentuneiden hygieniavaatimusten ja sisävesikalan logistiikan kehittymisen tarpeiden mukaan. Keskeisessä asemassa ovat kalasatamat ja keräilypisteet, joiden rakenteellisiin investointeihin on vielä varauduttava Kuhmossa.

VUOSI: 2013

OHJELMA: Itä-Suomen EAKR-toimenpideohjelma

MAAKUNTA: Kainuu Miljoonaa euroa

ELY: Kainuu

RAHASTO: EAKR

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Liiken virasto	Maa-kunta			Finnvera Oyj		Ministeriö tekninen tuki	Ohjelma-reservi	YHTEENSÄ
	TEM	YM	MMM		LVM	TEM	OPM	STM	Pääoma-sijoitus *			
TOIMINTALINJA												
TL 1	2,742	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2,742
EAKR	0,711								0,000			0,711
VALTIO	2,031								0,000			2,031
Kuntarahoitus												0,000
Muu julkinen												0,000
TL 2	0,460	0,000	0,000	0,000	0,945	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1,406
EAKR	0,120				0,344							0,464
VALTIO	0,186				0,292							0,478
Kuntarahoitus	0,155				0,309							0,464
Muu julkinen												0,000
TL 3	0,000	0,732	0,000	0,000	0,156	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,888
EAKR		0,396			0,079	0,000						0,475
VALTIO		0,216			0,040	0,000						0,256
Kuntarahoitus		0,120			0,037							0,157
Muu julkinen												0,000
TL 4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR												0,000
VALTIO												0,000
Kuntarahoitus												0,000
Muu julkinen												0,000
TL 5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR												0,000
VALTIO												0,000
Kuntarahoitus												0,000
Muu julkinen												0,000
Reservi EAKR												0,000
Reservi valtio												0,000
YHTEENSÄ	3,202	0,732	0,000	0,000	1,101	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	5,035
EAKR	0,831	0,396	0,000	0,000	0,423	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1,650
VALTIO	2,217	0,216	0,000	0,000	0,332	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2,765
Kuntarahoitus	0,155	0,120	0,000	0,000	0,346	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,621
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

* Pääomasijoitusrahastoon varatut resurssit jaetaan TEM:stä Finnvera Oyj:lle

** Sovitaan Finnvera Oyj:n ja ELY -keskuksen välillä. Jaetaan suoraan Finnvera Oyj:lle

MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA					
VUOSI:	2013				
OHJELMA:	Itä-Suomen EAKR-toimenpideohjelma				
MAAKUNTA:	Kainuu				Miljoonaa euroa
ELY:	Kainuu				
RAHASTO:					
ELY -KESKUS	Yritystukilainsäädäntö *	Työvoimapolitiinen lainsäädäntö	ELY / TEM YHTEENSÄ	Finnvera Oyj:n laina- ja takaustoiminta ***	ELY YHTEENSÄ
TOIMINTALINJA					
TL 1	2,742	0,000	2,742	0,000	2,742
EAKR	0,711		0,711	0,000	0,711
VALTIO	2,031		2,031	0,000	2,031
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
TL 2	0,460	0,000	0,460	0,000	0,460
EAKR	0,120		0,120		0,120
VALTIO	0,186		0,186		0,186
Kuntarahoitus	0,155		0,155		0,155
Muu julkinen					0,000
TL 3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR					0,000
VALTIO					0,000
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
TL 4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR					0,000
VALTIO					0,000
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
TL 5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR					0,000
VALTIO					0,000
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
YHTEENSÄ	3,202	0,000	3,202	0,000	3,202
EAKR	0,831	0,000	0,831	0,000	0,831
VALTIO	2,217	0,000	2,217	0,000	2,217
Kuntarahoitus	0,155	0,000	0,155	0,000	0,155
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
* Sisältää yritystuet, energiatuet ja Tekes					
** Mahdollinen ELY -keskuksen vanhojen hankkeiden jatkorahoitustarve 2013 (Kirje 30.5.2012)					
*** Sovittu Finnvera Oyj:n ja ELY-keskuksen välillä. Jaetaan suoraan Finnvera Oyj:lle					

ESR -RAHOITUSOSUUDEN JA VALTION KANSALLISEN RAHOITUSOSUUDEN SUUNNITELMA
VUODEN 2013 TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JAKOA VARTEN

					LIITE 2	
VUOSI:	2013					
OHJELMA:	Itä-Suomen suuralue					
ELY:	Kainuun ELY-keskus					
MAAKUNTA:	Kainuu				Miljoonaa euroa	
RAHASTO:	ESR					
VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN		ELY		Maakunta		
HALLINNONALA	TEM	OPM	STM	TEM	Ohjelmar eservi	Yhteensä
TOIMINTALINJA JA SEN OSUUS OHJELMASSA % KEHYKSESTÄ						
TL 1 YHT / 35 %	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
ESR						0,000
VALTIO						0,000
Kuntarahoitus						0,000
Muu julkinen						0,000
TL 2 YHT / 30 %	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
ESR						0,000
VALTIO						0,000
Kuntarahoitus						0,000
Muu julkinen						0,000
TL 3 YHT / 30 %	0,000	2,219	0,000	0,000	0,000	2,219
ESR						0,000
VALTIO		1,013				1,013
Kuntarahoitus		1,206				1,206
Muu julkinen						0,000
TL 4 YHT / 5 %	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
ESR						0,000
VALTIO						0,000
Kuntarahoitus						0,000
Muu julkinen						0,000
TL:t YHTEENSÄ	0,000	2,219	0,000	0,000	0,000	2,219
ESR	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
VALTIO	0,000	1,013	0,000	0,000	0,000	1,013
Kuntarahoitus	0,000	1,206	0,000	0,000		1,206
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000

Suunnitelma on alustava, MYR-käsittely on 8.10.2012.

Kainuun osuus Itä-Suomen potista on 16,82 % aiemmin sovitun mukaisesti.

Kuntarahan osuus 1,206 M€ on ilmoitettu annetun kulmaluvun mukaisesti, mutta sen saavuttamista ei nähdä realistisena.

Vuoden 2013 valtuudet suunnataan kokonaan TL3:een, jonne on tiedossa alueen tarpeiden mukaisia työllisyyteen, hankkeita osaamiseen ja kilpailukykyyn vaikuttavia

Valtuudet esitetään kokonaisuudessaan OKM:n hallinnon alalle tiedossa olevien hanke-esitysten perusteella.

LIITE 4.

**KAINUUN MAAKUNTA
–KUNTAYHTYMÄ
JULKAISULUETTELO**

Sarja A: virallisesti hyväksytyt julkaisut

Sarja B: selvitykset ja tutkimukset

Sarja C: hallinnolliset asiakirjat

Sarja D: monistesarja

=====

Sarja A

- A:1 Uusiutuva Kainuu
Kainuun maakuntasuunnitelma 2025
(2005)
- A:2 Kainuun maakuntaohjelman toteuttamis-
suunnitelma eli TOTSU 2006 – 2007
(2005)
- A:3 Kainuun maakuntaohjelma 2006 – 2010
(2006)
- A:4 Kainuun maakuntakaava 2020
Kaavaselostus 2006
(2006)
- A:5 Kainuun viestintäsuunnitelma 2006–2008
(2006)
- A:6 Kainuun kansalaisvaikuttamisen
ohjelma 2006 – 2012 (2007)
- A:7 Kainuun maakuntaohjelman toteuttamis-
suunnitelma eli TOTSU 2008 - 2009 (2007)
- A:8 Kainuun maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU
2009 - 2010 (2008)
- A:9 Kainuun maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU
2010–2011 (2009)
- A:10 Kainuun maakuntakaava 2020
(2009)
- A:11 Kainuun maakuntaohjelma 2009-2014
(2010)
- A:12 Kainuun maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU
2011 - 2012 (2010)
- A:13 Kainuun maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU
2012–2013 (2011)
- A:14 Kainuun 1. vaihemaakuntakaava,
Kaavaselostus (2012)
- A:15 Kainuun maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU
2013–2014 (2012)

Sarja B

- B:1 Kainuun Venäjä-liiketoiminnan
Strategia 2005–2012 (2006)
- B:2 Sosiaalihuollon teknologian kehittäminen
Kainuussa – hanke 1.4.2005 – 31.3.2007
Sähköisten asiointipalveluiden kehittäminen
sosiaali- ja terveydenhuollossa
Selvitysraportti 2007 (2007)
- B:3 Sosiaalihuollon teknologian kehittäminen
Kainuussa -hanke 1.4.2005 – 31.3.2007
Mielipidekysely sähköisten asiointi-
palveluiden kehittämisestä sosiaali- ja
terveydenhuollossa.
Tulosraportti 2006 (2007)
- B:4 Ikäihmisten palveluohjaus Kainuussa
– hanke 1.8.2004 – 31.12.2006
Palveluohjaus
– Tienviitta kainuulaiselle ikäihmiselle
Loppuraportti (2006)
- B:5 Kainuun tietoyhteiskuntastrategia
2007 – 2012 (2007)
- B:6 Kainuun maakunnallisesti merkittävät
muinaisjäännökset (2007)
- B:7 Luontomatkailun kehittäminen
maakuntakaavoituksessa (2007)
- B:8 Barents Link Corridor
(2007)
- B:9 Pohjoinen liikennekäytävä - северный
транспортный коридор
(2007)
- B:10 Kainuun luontomatkailun teemaohjelma
(2007)
- B:11 Kenen kyydissä?
Selvitys Kainuun sosiaali- ja terveystoimen
henkilökuljetuksista (2006)
- B:12 Jouni Ponnikas, Verna Mustonen, Sirpa
Korhonen, Andra Aldea-Partanen & Nikolai
Veresov:
Maahanmuuttajat osana kainuulaista
yhteiskuntaa – Ulkomaalaisväestön
työelämävalmiudet ja koulutustarpeet
(2007)
- B:13 Vartiuksen kansainvälisen raja-aseman
kehittämissuunnitelma (2008)
- B:14 Kainuun väestöennuste v. 2025 (2008)

- B:15 Barents Link
Kansainvälisen raideliikenteen
markkinointi- ja kehittämiskonsepti
Vartius-Kotshkoma 2009 (2009)
- B:15 Баренц-Линк
Концепция маркетинга и развития
международного железнодорожного
сообщения
ВАРТИУС – КОЧКОМА 2009 (2009)
- B:16 Kainuun runkoliikennesuunnitelma
2009–2012 (2009)
- B:17 Kainuun 1.vaihemaakuntakaava
Valmisteluvaiheen eri vaihtoehtojen
vaikutusten arviointi (2009)
- B:18 Kansalaispalautetta sosiaali- ja
terveyspalveluiden toimivuudesta
Kainuussa vuonna 2009
- B:19 Kainuun 1.vaihemaakuntakaava
Lähtökohdat ja tavoitteet (2009)
- B:20 Vienan reitti
Esiselvityshanke 2007–2008
(2009)
- B:20 Беломорский маршрут
Предварительный исследовательский
проект 2007–2008 гг.
Федерация муниципалитетов региона
Кайнуу
(2009)
- B:21 Osaamista ja innovaatioita yritysten ja
julkisen sektorin yhteistyöllä
Tutkimus Kainuun innovaatiotoiminnan
alueellisesta vaikuttavuudesta
seurantajaksolla 1995–2007
(2010)
- B:22 Sisäinen arviointi rahoitetuista
hankkeista EAKR:llä, ESR:llä, Kainuun
kehittämisrahalla tai kuntayhtymän
budjettivaroilla rahoitetut vuonna 2009
käynnissä olleet hankkeet
- B:23 Kainuun viestintästrategia
- B:24 Mielellään Kainuussa kaiken ikää
Kainuun mielenterveys- ja
päihdestrategia 2011–2016
- B:25 Kainuun 1. vaihemaakuntakaava
Vuosangan harjoitusalueen
arkeologinen inventointi (Kainuun
museo 2010)
- B:26 Kainuun ilmastostrategia 2020
- B:27 Kainuun puolesta.
Kainuun maakuntaliiton, Kainuun
seutukaavaliiton ja Kainuun maakunta -
kuntayhtymän 60-vuotishistoria
- B:28 Iän iloinen Kainuu 2030. Kainuun
ikäntymispoliittinen strategia
- B:29 KYTKE-hanke 1.3.2010–31.10.2012
Asiakkaan ja kodin kytkeminen sosiaali-
ja terveydenhuollon saumattomaan
hoito- ja palveluketjuun
Kainuun osahanke
Loppuraportti
- B:30 Rautaisia ammattilaisia
perusterveydenhuoltoon (RAMPE)
1.4.2010–31.10.2012
Kainuun osahanke
Loppuraportti
- Sarja C**
- C:1 Talousarvio 2006 ja taloussuunnitelma
2006 – 2009 (2005)
- C:2 Vuosikertomus 2005
(2006)
- C:3 Kainuun maakuntaohjelman toteuttamis-
suunnitelma eli TOTSU 2007–2008
(2006)
- C:4 Talousarvio 2007 ja taloussuunnitelma
2007 – 2010 (2006)
- C:5 Vuosikertomus 2006
(2007)
- C:6 Vuosikertomus 2007 (2008)
- C:7 Talousarvio 2008 ja taloussuunnitelma
2008–2011 (2008)
- C:8 Talousarvio 2009 ja taloussuunnitelma
2009–2012 (2008)
- C:9 Vuosikertomus 2008 (2009)
- C:10 Talousarvio 2010 ja taloussuunnitelma
2010–2013 (2009)
- C:11 Vuosikertomus 2009
- C:12 Talousarvio 2011 ja taloussuunnitelma
2011–2014 (2010)
- C:13 Vuosikertomus 2010
- C:14 Talousarvio 2012 ja taloussuunnitelma
2012–2015 (2011)
- C:15 Kainuun edunvalvonnan hankeluettelo
2012
- C:16 Vuosikertomus 2011

Sarja D

- D:1 ”Uusiutuva Kainuu”
Kainuun tulevaisuudenkuvat v. 2025
(2006)
- D:2 Tietotekniikan osaamiskartoituskyselyn
tulosraportti 1. Kainuun vanhus- ja
perhepalveluhenkilöstö (2007)
- D:3 Prosessien mallinnus Kainuun sosiaali-
huollossa 2005 – 2006 (2007)
- D:4 Sosiaalihuollon teknologian
kehittäminen Kainuussa – hanke.
Loppuraportti 2007. (2007)
- D:5 Lähiruokaa Kainuusta 2007.
Kainuulaisten elintarvikeyrittäjien
tuoteluettelo, 3 painos. (2007)
- D:6 Kainuussa asuvien maahanmuuttajien
koulutus ja työllistyminen (2007)
- D:7 Hoitotyö Kainuussa (2007)
- D:8 Hoitotyön arvokirja (2007)
- D:9 Esiselvityshanke Kainuun rakenteel-
lisen työttömyyden vähentämiseksi
Loppuraportti (2007)
- D:10 Teknologialla muutosta kotihoidon
toimintaprosesseihin. TeKo-hankkeen
loppuraportti 1.1.2006 – 31.12.2007.
(2007)
- D:11 TeKo-hanke
Toimintaympäristön ja tiedonkulun
kuvaus 1.12.2005 – 10.5.2006
Sotkamon kotihoidossa. Kartoitusta ennen
mobiililaitteen käyttöönottoa (2007).
- D:12 Kainuulainen työkuunto -projekti
Loppuraportti (2008)
- D:13 Hoitotyön ydintiedot sähköisessä
potilaskertomusjärjestelmässä
-kehittämisprojekti Kainuussa vuosina
2006-2007
Loppuraportti (2008)
- D:14 Hoitotyön osaamisen johtaminen
Kainuussa -projekti
Loppuraportti (2008)
- D:15 VARTU – varhain tukemalla turvallinen
lapsuus, toimintamalli perhetyöhön
hankkeen loppuraportti
- D:15 Omaishoidontuen kehittäminen
Kainuussa -hanke
Loppuraportti 2008
- D:16 Mielenterveyspalveluiden ja
riippuvuuksien hoitopalveluiden
maakunnallinen malli -hanke
Loppuraportti 2008
- D:17 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja
terveyden itäsuomalainen polku -hanke
Loppuraportti (2008)
- D:18 Mielenterveystyöntekijöiden osaamisen
kehittyminen ja työrasituksen
lieventyminen -hanke
Loppuraportti (2008)
- D:19 Luonto on Kainuun vahvuus
Kainuun maakuntakuvatu tutkimus 2008
(2008)
- D:20 eAsiointi Kainuussa - hanke
Loppuraportti (2008)
- D:21 Yhteenvetoraportti
Kysely vammaispalvelulain mukaisten
kuljetuspalvelujen asiakkaille vuonna
2007 (2008)
- D:22 Vammaispalvelujen saatavuuden ja
erityisosaamisen parantaminen
Kainuussa 2006–2008 (2008)
Loppuraportti
- D:23 Haavahoidon kehittäminen Kainuussa
-hanke
Loppuraportti (2008)
- D:24 Sosiaalityön henkilöstön
tehtävärakenteen ja työolojen
kehittäminen Kainuussa
2006–2008 -hanke
Loppuraportti (2008)
- D:25 Perhekeskukset Kainuuseen -hanke
Loppuraportti (2008)
- D:26 Kainuun päihdetyön koordinointi -hanke
Loppuraportti (2009)
- D:27 Sosioekonomiset terveyserot ja niiden
kaventaminen Kainuussa -hanke
vuosina 2006–2008
Loppuraportti (2009)
- D:28 Sosiaalialan kehittämissyksikkö
Kainuuseen hanke
Loppuraportti (2009)

- D:29 Tartuntatautien torjuntatyön ja pandemiaan varautumisen tehostaminen Kainuun maakunta -kuntayhtymässä
Jatkohanke 11/2008 – 12/2009
Loppuraportti
- D:30 Laadukas perhehoito Kainuussa -hanke
Loppuraportti (2010)
- D:31 Perhehoidon toimintaohje (2010)
- D:32 Hyvien työyhteisöjen Kainuu -hankkeen arviointiraportti (2010)
- D:33 Hyvien työyhteisöjen Kainuu – Työyhteisöjen kehittämis- ja muutostuki Kainuun hallintokokeilussa ja Kainuun kunnissa 2005–2009
TYKES – hankkeen loppuraportti (2010)
- D:34 PÄRE -päihdehoitopalvelua nuorille -hankkeen loppuraportti
- D:35 Turvallisuussuunnitelma 2010–2012 Kainuun ja kainuulaisten turvallisuuden edistämiseksi.
Kainuun maakunta -kuntayhtymä ja Kainuun kunnat (2010)
- D:36 Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2009–2013 (2010)
- D:37 Kainuulainen asunnottomuus keväällä 2010
- D:38 Lasten painonhallinta, liikunta ja ravitsemus -hanke 1.1.–31.12.2010.
Hankkeen loppuraportti
- D:39 Pakaste – Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveystalot – kehittämisrakenne ja toimintamalli - Kainuun osahankkeen loppuraportti
- D:40 Aikuissosiaalityön kehittäminen Kainuussa 2010
- D:41 Yhteistyömallin kehittäminen suun terveydenhuollossa ja ikäihmisten suun terveyden edistäminen Kainuussa
- D:42 Perusterveydenhuollon kehittäminen Kainuussa – Raporttikooste 2010
- D:43 Terveystalomalli sosiaalityön viitekehyksessä
- D:44 Tervein mielin Pohjois-Suomessa 2009–2011 Kainuun osahanke (TMK).
Loppuraportti 2011
- D:45 Kainuun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpidekokonaisuus. Terveempi Pohjois-Suomi – Kainuun osahanke. Loppuraportti 2011
- D:46 Pandemian torjunta ja varautumisen tehostaminen 11/2009–10/2011
Loppuraportti 2011
- D:47 DRG-hankkeen loppuraportti
- D:48 Hyvät käytännöt kainuulaisten terveyden edistämiseksi
- D:49 Kysely Kainuun kansanterveystalotille (RAMPE -hanke) Raportti 2011–2012
- D:50 Terveys ja työ kättä lyö – jos ei lyö, loppuu työ
Kokemuksia kainuulaisten työnhakijoiden terveyden edistämisestä
Kainuulainen työ- ja terveystalot toimintamalli -hanke (S10073)
Loppuraportti
- D:51 Tunne perhehoito – vanhusten perhehoidon pilotointi- ja juurruttamishankkeen loppuraportti
- D:52 KAIRA – hanke 2008–2012
- D:53 KAIRA – hankkeen lehti- ja blogikirjoituksia

Kainuun maakunta -kuntayhtymä - PL 400, 87070 KAINUU
Puh. (08) 6155 41 - Faksi (08) 6155 4260
www.kainuu.fi